

O. VASSILJEV

KODANLIKU
DEMOKRAATIA

*kaks
palet*

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

Arh.eks. ARH

2/42811

O. VASSILJEV

KODANLIKU DEMOKRAATIA
KAKS PALET

11354

ARHIIVKOGU

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1958

Originaali tiitel:

О. Васильев
ЛИЦО И ИЗНАНКА БУРЖУАЗНОЙ ДЕМОКРАТИИ
Государственное издательство политической литературы
Москва, 1958

Tõlkijad:

H. Aasamaa ja V. Põrson

2

Tartu Riikliku Oikeoli
Raamatukogu

42811

ARHIIVKOGU

Kui sina, lugeja, valimiste päeval pidurüüs tänavale astud, siis tunned, et su elu on tihedalt seotud rahva eluga.

Sa tead, et oled rikas, sest meie maal kuulub kõik rahvale — sulle, mulle, talle, — lihtsatele nõukogude inimestele. Selle uue elumaja, uue kooli, uue tehase on ehitanud su enda käed sinu, su laste, su seltsimeeste jaoks.

Sa oled vaba. Sa ei tea, mis on ekspluateerimine. Sul pole vaja peremeest orjata.

Sa oled ühiskonna võrdõiguslik liige. Kes sa ka ei oleks — tööline, kolhoosnik, teadlane, — mis rahvusse sa ka ei kuuluks, sul on teistega võrdselt konstitutsioonis kirjapanud suured õigused.

Ja kui sa valimiste päeval lased oma bülletääni valimisurni, siis hääletad sa niisamasuguste tööinimeste poolt nagu sa ise. Ühtlasi annad sa oma hääle nõukogude sotsialistliku riigi poolt.

Just tema, töörahva riik, näitab oma neljakümneaastase olemasoluga tõelise rahvavõimu, ajaloos ennenägematu demokraatia eeskju.

Sellepärast uluvadki kodanlikud sulerüütliid šaakalitena, püüdes mustata meie riiki ja meie korda. Sellepärast raisataksegi miljardeid, et kuidagi ilustada kapitalismihoone fassaadi, anda sellele «demokraatlikku» ilmet. Kuid selle hoone sisemusse vaadates näeb igaüks, kuivõrd mäda ja vana see on. Kodanliku «demokraatia» sildi all on peidus töörahva ekspluateerimine, rahakoti võim, demokraatlike vabaduste likvideerimine, rassiline ebavõrdsus, koloniaalike.

Vaatame lähemalt, milline on selle «demokraatia» telgitagune.

KAS NEED ON VÕRDSSED VÕIMALUSED?

Päris New Yorgi tsentris, ühe asutuse vestibüülis töötas kaua aastaid saapapuhastajana keegi vanamees. Ainult vähesed tundsid ta elulugu. See on aga väga õpetlik.

Juba lapsena unistas ta rikkusest. Sellest, kui lihtne on rikkaks saada, luges saapapuhastaja iga päev reklaamsiltidelt ja ajalehtedest, laenatud raamatutest — tuntud rahatuusade, ärimeeste, töösturite elulugudest. Ta hoidis kokku söögi ja riietuse arvel, ei käinud kinos ega kulutanud raha isegi sigarettide ostmiseks. Poolkerjuslik elu võimaldas tal viiekümnendaks eluaastaks mõni tuhat dollarit koguda.

Kaua pidas ta oma tuttavate ja vanade klientidega nõu, kuhu oma sääste paigutada. Keegi soovitas tal osta uut keemiatoodet valmistava firma aktsiaid. Kauase kaalumise järel otsustaski ta osta mõnikümmend aktsiat. Kuid... firma jäi varsti pankrotti ja kõik plaanid varisesid kokku. Ta oli jälle niisama vaene kui oma elutee alguses. Ja meie saapapuhastaja pöördus uuesti oma vana töö juurde tagasi.

Saapapuhastaja tragöödia on tuhandete inimeste tragöödia kapitalistlikus ühiskonnas. Kõik need inimesed on rafineeritud kapitalistliku propaganda ohvrid.

Kodanlik kirjandus ja propagandistid reklameerivad eriti osavalt niinimetatud «võrdsete võimaluste» teooriat. Nad kujutavad seda kapitalistliku ühiskonna «demokratismi» parima tõestajana. Selle teooria olemus on selles, et kapitalismi tingimustes olevat igale inimesele antud võimalus rikastuda, saada teadlaseks, astuda tähtsasse riigiametisse jne. Esitame sellise uimastamiseks mõeldud reklaami tüüpilise näite.

«Kõigile võrdsed võimalused — see on vististi kõige tähtsam hüve, mille vabadus garanteerib. Ameeriklane

Thomas Wolf ütles Ameerikas avanevate võimaluste kohta: «Igale inimesele, olenemata sellest, kes teda sünnitas, on antud hiilgavad, kuldsed võimalused.» Küllaldase tahtejõuga, võimetega ja sihikindlusega võib iga ameeriklane tõusta mistahes tema poolt valitava elukutse tippu... Kõige vaesemal söekaevuril on Texase kõige rikkama naftamagnaadiga võrdsed õigused.»

Selle tsitaadi võtsime Ameerika Kongressi ametlikus teatajas «Congressional Record» ilmunud artiklist. Aga kui palju samasuguseid reklaamartikleid topitakse lihtsatele ameeriklastele pähe, et neid rikkuse ja õnne saavutamise võimalikkust uskuma panna!

Selline on reklaam. Aga milline on elu? Kas tegelikkus vastab sellele «üldise hüvangu» roosale pildile, mida ameerika elulaadi propageerijad nii usinalt maalivad? Kas on tõsi, et kapitalistidel ja töötajatel on võrdsed võimalused? Seda on vaja üksikasjaliselt vaadata.

V. I. Lenin kirjutas juba 1918. aastal, et Ameerika Ühendriigid on «... üheks esimeseks maaks selle kuristiku sügavuse poolest, mis on ühelt poolt käputäie jultunuks muutunud, sopas ja luksuses lämbuvate miljardäride ja teiselt poolt igavesti viletsuse piiril elavate töörahva miljonite vahel».

Tõepoolest, kapitalistide käes on pangad, tehased, vabrikud, kaevandused, maa, s. t. kõik tootmisvahendid. Kapitalistide valduses on trükikojad, ajalehed, raadiojaamad, kinostuudiod, s. t. kõik propagandavahendid. Kapitalistidele kuuluvad tohtu suured rikkused, paleed, villad, jahid, s. t. kõik see, mis võimaldab neil tööd tegemata luksuses elada.

...Wilmingtoni (Delaware'i osariik) linna peatänaval kerkib 14-korruseline hoone, mis võtab enda alla terve kvartali. Siin asub korporatsiooni «J. I. Du Pont de Nemours and Co» direktsioon. Kuus tuhat teenistujat juhivad tohtu suurt «tööstusimpeeriumi». Dupont'id on tihedalt seotud keemiatööstusega, eriti püssirohu ja lõhkeainete tootmisega. Neile kuulub 26 osariigis 84 tehast, sealhulgas aatomi- ja vesinikurelva tootmise ettevõtted. Nende «surmaga kauplejate» tehastes töötab üle 90 000 töölise ja teenistuja. Miljardid dollarid voolavad Dupont'ide taskusse. Selle perekonna liikmete valduses on ookeani ääres paleed ja villad. Nende rikkuse suurusest annab tunnistust näiteks selline fakt.

Mõni aasta tagasi, pärast Dupont'ide ühe vanema venna

— Pierre'i surma avati tema testament. Kadunu pärandas ümmarguse summa (60 miljonit dollarit) mistahes organisatsioonile, kes on nõus pidama tema Longwoodi mõisa niisamasuguses seisundis, millises see oli Dupont'i eluajal. See mõis on kuulus luksuse ja ilu, muinasjutuliste aedade ja imeliste purskkaevude poolest. Üks Longwoodi vaatamisväärsusi on maailma kõige suurem orel, millel on 11 000 vilet. Dupont'i naine armastas muusikat, kuid oli peaaegu kurt. Sellepärast tehtigi talle selline määratu suur orel.

Peale Dupont'ide on Ameerikas teisigi töösturite dünastiaid: Rockefellerid, Mellonid, Morganid ja kümnekond teist miljonäri. Tegelikult ei juhi nad üksnes kogu maa majandust, vaid juhivad ka poliitikat. Nende kätte on koondatud kolossaalsed rikkused. Selle kitsa monopolistide rühma kasumid kasvavad aastast aastasse. Kui kapitalistlikud korporatsioonid said 1939. aastal 6,4 miljardit dollarit kasumeid, siis 1956. aastal pumpasid nad rahvast välja üle 43 miljardi dollari.

Texase naftakuninga H. Hunt'i tulu on 140 000 dollarit päevas ehk üle 50 miljoni dollari aastas. Harlow Curtis, kompanii «General Motors» president, sai 1956. aastal korporatsioonilt 695 000 dollarit palka, peale selle veel kasumid. Nende võimalused on tõesti enneolematud!

Vladimir Majakovski kirjutas omal ajal (pärast reisi Ameerikasse): «Ameeriklasi on mitmesuguseid — kes proletaarsed, kes kodanlikud.» Ja «proletaarsete ameeriklaste» elu erineb «kodanlike ameeriklaste» elust nagu taevas maast. Sellest kirjutavad ka Ameerika ajalehed ise. New Yorgi ajakirjanduses räägiti Richard Hetty perekonna viletsast olukorrast. Hetty võttis osa Teisest maailmasõjast, ta on kolme lapse isa ja töötas veevärgitöölisena. Pärast kõiki mahaarvamisi sai ta puhtalt kätte umbes 60 dollarit nädalas. Siis jäi ta naine haigeks, keda oli tarvis haiglasse viia. Ravimiskulud aga olid üle jõu käivad. Kolme lapse ja haige naisega ei saanud ta kuidagi ots otsaga kokku. Saabus järjekordne gaasi, elektri ja korteri eest maksmise tähtpäev. Raha selleks aga ei jätkunud. Varsti lülitati elekter ja gaas välja. Lapsi polnud millegagi toita. Hetty pöördus laenupalvega kohaliku panga osakonda. Talle öeldi ära. See oli viimne tilk, mis meeheitekarika ääreni täitis. Hetty tuli pankra tagasi, läks kassapidaja juurde ja nõudis raha. Ta areteeriti.

Eks ole tõsi, et naftakuningas Hunt'i tulud, kes saab

140 000 dollarit päevas, erinevad veevärgitöölise perekonna tuludest, kes teenib 3000 dollarit aastas.

«Aga lubage,» võidakse meile ütelda, «mõnede ameerika tööliste elatustase on ju küllaltki kõrge.»

Jah, Ameerika Ühendriikide kõrgemapalgalised töölised ja teenistujad elavad tõesti hästi. Oma maa töötajate halastamatu ekspluateerimise ja teiste maade rahvaste julgunud riisumise arvel saavad monopolid muinasjutulisi kasumeid. Tühise osa nendest kasumitest kasutavad nad kvalifitseeritud tööliste ladviku «nuumamiseks», tugevdades samaaegselt survet töörahva põhimassi suhtes.

Ja tööliste selle kõrgemapalgalise osa elatustaset kujutab Ameerika Ühendriikide kodanlik propaganda «üldise õitsenguna». Kuid isegi Ameerika ametlikest allikaist võetud faktid räägivad muud. Nad räägivad, et sellel rikkal maal ei ole suurel osal elanikkonnast vajalikku elatusmiinimumi.

Kalifornia ülikooli juures asub niinimetatud Gelleri komitee, kes teeb arvutusi, kui palju on keskmise töölise ja teenistuja perekonna normaalseks eluks vaja tarbeaineid ja teenuseid. See komitee koostas neljaliikmelise perekonna (isa — tööline, ema — koduperenaine, kes teeb ära kõik kodused tööd, kaks kooliealist last) teaduslikult põhjendatud elatusmiinimumi. See elatusmiinimum moodustas 1956. aastal 5593 dollarit aastas ehk 108 dollarit nädalas.

Isegi ametlikel, vähendatud andmeil ei ole peaaegu kahel kolmandikul ameerika perekondadest seda elatusmiinimumi. Miljonitel aga ei ole sedagi 3000-dollarilist tulu, mida sai veevärgitöölise Hetty. Ametiühinguajaleht «AFL-SIO News» näiteks kirjutas 1957. aasta sügisel:

«20 protsenti kodanikke elab tingimustes, mida võib iseloomustada ainult kui talumatuid. Ükski aus inimene ei nimeta seda õitsenguks. Üle 30 miljoni ameeriklase elab perekondades, kelle sissetulek on alla 2000 dollari aastas, s. o. vähem kui 40 dollarit nädalas.

Paljud neist on näljas. Paljud teenivad nii vähe, et ei suuda anda oma lastele isegi tagasihoidlikku, kuid tervislikku toitu, ega kodu, kus oleks soe ja võimalik elada. Mugavusest ei saa rääkidagi. Need isad ei ole suutelised oma perekonnale vajalikke riideid ja jalanõusid muretsema. Neil perekondadel ei ole peaaegu mingit lootust helgemale tulevikule, homsele päevale, midagi, milleks maksaks elada.»

See ei ole liialdus, need ei ole vaidlustuhinas öeldud sõnad. See on Ameerika tegelikkus, mida kirjeldavad ameeriklased ise.

Ühendriikidesse saabunud välismaa turistidele neist asjust muidugi ei räägita. Nad viiakse kindlasti New Yorgi kõrgema pilvelõhkuja tippu. 102. korrusel tehakse siis suuri sõnu «vaba ettevõtlikkuse» võludest, mis võimaldasid Dupont'idel ehitada selle hiiglase, kulutades selleks 50 miljonit dollarit. Kuid turistidele vaevalt küll öeldakse, et metallvõrku ei ole katusele juhuslikult pandud. See ei lase enesetapjatel sellelt pilvelõhkujalt New Yorgi tänavatele hüpata.

Kuid New Yorgis on küllalt palju teisigi elule lõputegemise võimalusi. Enesetapmise põhjused (viletsus, nälg, tööpuudus, haigused) aga ei kao kapitalistlikus Ameerikas kunagi.

Maksab vaid lehitseda ameerika ajalehti ja silme ette kerib kurb pilt.

Näiteks Grace Koger pöördub ajalehe «National Guardian» lugejate poole palvega tema naabreid riietuse ja rahaga abistada. Koger jutustab, et perekonnapea töötas farmis kolm päeva nädalas ja sai selle eest 50 dollarit. Kuid vihma ja uputuse tõttu kaotas ta ka selle töö. Perekonnas aga on kuus last. Mida neile süüa anda? «Meil on toitu ainult homseks,» jutustab ema. «Mis aga edasi saab, ma ei tea.»

Kirjeldatud lugu juhtus 1957. aastal. Tegevuskoht — Texase osariik. Seesama osariik, kus elab Hunt ja teised naftamiljardärid.

Paul Lenart Central-City linnast aga kirjutab:

«Mul on neli last ja mu sissetulek on 30 dollarit nädalas. Mu kaheksa-aastane poeg esitas mulle küsimuse: kuidas kirjutatakse sõna «või»? Vastasin talle, kuid tema küsis seejärel, mis see sõna tähendab.»

Mida võib aga ütelda ameerika töötatöölise kohta? Neid on praegu umbes 3 miljonit. Ameerika propaganda kinnitab, et töötud saavad toetust. Kuid harilikult «unustab» ta lisada, et toetust tööpuuduse korral antakse ainult 16—25 nädala jooksul. Sellele aga järgneb piinarikas, näljane virelemine, väljapääsmatu viletsus.

Tööpuudus on ähvarduseks kõigile ameerika töölistele. Presidendi abi Howard Pile ütles kunagi küüniliselt: «Õigus tööpuuduse tõttu kannatada on vaba ettevõtlikkuse

süsteemile sama loomulik nagu õigus rikastuda.» Võiks lisada, et esimene õigus kuulub miljonitele töönimestele, teine aga vaid käputäiele rikastele.

Äärmises viletsuses elavad Ühendriikides hooajalised ehk niinimetatud rändpõllutöölised. Neil pole ei alalist elukohta ega kodu, ei vara ega kodanikuõigusi. Suvel veavad põllumajanduskompaniid neid veoautodel tööle. Rändtöölistel pole millegagi maksta sõidu ja toidu eest. Juba teel töökohale satuvad nad võlaorjusse. Elavad nad poollagunenud barakkides, mahajäetud kanalates ja tõrvapapist ehitatud onnides.

Kui vaatame teisi maid, siis näeme samasugust pilti.

«Majanduslik ime» — neid sõnu korratakse väga sageli Lääne-Saksamaal. Nii nimetab kodanlik ajakirjandus Lääne-Saksamaa tööstusliku tootmise võrdlemisi kõrget kasvu-tempot. Reaktsiooniline propaganda kordab alatasa, et Lääne-Saksamaal on saavutatud kõige kõrgem elatustase, et inimesed elavad siin peaaegu nagu paradiisis.

Kui siin keegi elabki nagu paradiisis, siis on need töös- turid ja rahatuusad. Militariseerimispoliitika, mida Adenaueri valitsus ajab, on toonud neile 1948. aastast peale üle 100 miljardi marga tulusid. Kapitalistid on kindlad, et ka edaspidi voolab jõena nende kotti raha, mis sõjalisteks kulutusteks assigneeritakse. 1958. aastal moodustavad need kulutused 13—14 miljardit marka.

Mida võib aga ütelda töötajate elu kohta?

Tõsi küll, esimeste sõjajärgsete aastatega võrreldes on elanikkonna aineoline olukord mõnevõrra paranenud. Kuid see on kaugel «üldisest hüvangust», mida ametlik propa- ganda maalib. On teada, et 1957. aasta keskel oli Lääne-Saksamaal poolteist miljonit töötatöölist.

Kas võib rääkida «muinasjutulisest elust», kui ajakirjan- duses perioodiliselt ilmub selliseid teateid. 1957. aasta mais oli kohtu all arhitekt Heinz Buff Duisburgist. Elatusvahen- dite hankimiseks oli ta sunnitud vanaraamatukauplustest raamatuid varastama ja neid müüma. «Ainult nii,» ütles ta kohtus, «võisin perekonda näljasurmast päästa.»

Teine lugu juhtus Karlsruhe. Kvalifitseeritud lukksepp Heinrich Neumann pugus vaesusest meeheitesse aetuna mahajäetud kioski ja suri seal nälga. Politsei avastas tema laiba alles kolme kuu pärast.

Tähtsamate toiduainete hindade järjekindel kasv, raha väärtuse langemine, maksude suurenemine — kõik see

lasub tervenisti töörahva õlgadel. Kurikuulsast «majanduslikust imest» saavad nemad kõige vähem kasu.

Samasugust ränka koormat kannavad oma õlgadel Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia ja paljude teiste kapitalistlike maade töötajad.

«Kõik see on nõnda,» võidakse meile vastu vaielda. «Kuid on ju tõsi, et kapitalistlikus ühiskonnas võib iga kodanik saada suurte tööstuskompaniide, tehaste, pankade jne. omanikuks?»

Jah, tõsi, kodanlik seadus ei keela kellelgi rikkaks saada. Selles põhiliselt seisabki kodanike võrdsus seaduse ees, mida kodanlikus ühiskonnas deklareeritakse. Just seda väidabki propaganda vaese kaevuri ja Texase rikka naftamagnaadid «võrdsetest õigustest» rääkides.

Kuid elus on kõik teisiti. Millisest võrdsusest kapitalisti ja proletaarlase vahel võib juttu olla, kui töölise ainus vara on töökaed, mida ta on sunnitud müüma, et mitte nälga surra? Vaesel on kapitalistlikus ühiskonnas rikkaks saada niisama raske kui vanal mehel nooreks muutuda.

Jah, nii kapitalistil kui ka töölisel on ühesugune õigus raha kulutada. Kuid tööline ajab hädavaevalt läbi järgmise palgapäevani, kapitalist aga võib oma miljonite eest osta, mis süda soovib. Kui õiged olid prantsuse kirjaniku Anatole France'i sõnad, kui ta sellist «võrdsust» välja naerdes tabavalt ütles, et kapitalistlikud seadused keelavad ühtviisi nii rikkal kui ka vaesel silla all magada, tänaval kerjata ja leiba varastada.

Kuid isegi need, kellel on raha, ei saa alati edu loota. Ei aita ainult lihtsalt rahast, vaid on tarvis miljoneid, et konkurentsivõitluses vastu pidada. Ametlik statistika ütleb, et 1956. aastal registreeriti Ameerika Ühendriikides 12 750 pankrotijuhtumit. See on suurim pankrotijuhtumite arv viimase 15 aasta jooksul.

Arvukad pankrotijuhtumid tähendavad, et suurmonopolistid tõrjuvad välja ja lämmatavad ära väiksemaid ettevõtjaid. Viimased ei pea konkurentsile vastu ja varisevad kokku. Ometi aga oli pankrotti jäänud firmadel mõistagi kümneid tuhandeid dollareid. Kuidas siis niisugustes tingimustes võib rikkastuda 2000—3000-dollarilise aastapalgaga tööline?

Pole juhus, et paljude monopolide hääle kandjaid häirib tõsiselt asjaolu, et tänapäeva Ameerikas mitte ainult lihtsad ameeriklased, vaid ka keskmised ärimehed miljonilise

varanduse kogumise võimalikkuses kahtlevad. «Tänapäeva äriühingondades,» lausub ajakiri «Time» nukralt, «on kombeks väita, et tänapäeval ei või inimene enam miljonäriks saada, et sellised võimalused on Ameerika Ühendriikides minevikku vajunud.»

Niisugused on «võrdsed võimalused» tegelikult. Rikkus ja luksus ühelt poolt, viletsus ja vaesus teiselt — selline on kapitalism tegelikkuses. Inimeste tõelist võrdsust kapitalismi tingimustes ei ole ega saagi olla.

RAHAKOTI VÕIM

Silmapaistev poliitika- ja riigitegelane, Ameerika omaegne president Lincoln rääkis peaaegu sada aastat tagasi sellest, millisena ta kujutab demokraatlikku valitsust. See peab olema «rahva valitsus, rahva hulgast, rahva jaoks».

Sellest ajast peale on olnud kümneid presidentide. Ja peaaegu igaüks on korranud seda juba päheõpitud lauset. Kodanlikud sulerüütliid käänavad alatasa kõigis käänetes sõnu «rahvas» ja «valitsus». Eesmärk on neil üks — panna töötajad uskuma, et valitsus koosneb rahva esindajatest, kaitseb tema õigusi ja huve. Kuid nende sõnade sagedasest kordamisest ei muutu kapitalistlike maade valitsused rahvalikumateks, rahvas aga ei omanda tõelist vabadust.

Vaatame, kas mõnede imperialistlike riikide seadusandlikes ja täidesaatvates võimuorganites on palju rahva esindajaid.

... Kõrgel künkal on rühm suuri helehalle hooneid. Keskel asub aukartustäratav määratu suure kupliga ehitus. Mitu kuud aastas peab siin peaaegu iga päev istungeid Ameerika Ühendriikide kõrgem seadusandlik organ — Kongress.

Kes on siis need inimesed, kes täidavad senati ja saadikutekoja ruume? Nad armastavad ennast rahvasaadikuteks nimetada. Kuid täpsem oleks neid nimetada monopolide saadikuteks Kongressis. Tõepoolest, saadikutekoja 435 liikmest on 257, s. t. rohkem kui pooled, monopolide teenistuses olevad juristid. Niisamasugune olukord valitseb Kongressi ülemkojas — senatis. 57 senaatorit 96-st teenivad samuti juristidena. Nad tunnevad kõiki Ameerika seaduste juriidilisi peensusi, neil on laialdasi ärisidemeid.

Need seadusandjad eelistavad kasutada oma aega selleks, et ministriumides ja valitsusasutustes nende või teiste korporatsioonide ja firmade asju ajada. Peale selle moodustavad senatis ja saadikutekojas umbes veerandi «rahvasaadikutest» suured rahamehed — miljonärid, pankurid, töösturid. Ülejäänud kongressmenid on farmerid-mõisnikud, kirjastajad ja teised monopolidest sõltuvad isikud. Ja kummaski Ameerika Kongressi kojas ei ole muidugi ühtki töolist, ühtki töötavat farmerit. Neid ei lasta Kongressist kahurilasu kauguselegi.

Mida ameerika propagandistid «rahvavõimust» ka ei räägiks, juba Kongressi koosseis lükkab kõik nende väited täielikult ümber.

Kui vaadelda Ameerika seaduseandjate tegevust, siis isegi kõige kogenematum inimene taipab, kelle huvisid Kongress kaitseb — kas rahva või monopolistide huvisid.

Kongressi 85. koosseisu I istungjärgul, mis toimus 1957. aastal, olid kongressmenid koos peaaegu kaheksa kuud. Nende kõnede avaldatud tekstid võtavad enda alla kümneid tuhandeid lehekülgi. Kuid millised on selle istungjärgu tulemused? Enamik seadusandlike soovitusi, mis on suunatud rahvahulkade elu parandamisele ja õiguste laiendamisele, kas lükati kohe tagasi või pandi kalevi alla.

Kui mitu aastat on Ameerika Ühendriikides arutatud küsimust, et maal ei ole küllaldaselt koole, et 2,5 miljonit last ei saa sellepärast normaalses tingimustes õppida! Ja mida see on andnud? Kui mitu korda on kongressmenid ilma südametunnistuspiinata «täpnud», nagu Ameerikas räägitakse, seaduseelnõu, mis näeb ette assigneerida poolteist miljardit dollarit koolide ehitamiseks lähema viie aasta jooksul.

Kärbiti ka niigi kasinaid assigneeringuid tervishoiuks, elamuehituseks, töötute ja farmerite abistamiseks.

Palju kära tekitas seaduseelnõu kodanikuõiguste kohta. See seaduseelnõu ilmus päevavalgele avalikkuse survele. Ta nägi ette nende isikute teatava vastutuse, kes rikuvad neegrite valimisõigusi. Seaduseelnõu ümber inspireeriti «terav võitlus». Kõned voolasid jõena. Senaator Strom Termond näiteks oskas pidada 24-tunnilise kõne. Igati suitsetas viirukit kodanlik ajakirjandus.

Kuid kogu see kära lõppes järgmiselt: kongressmenid tegid paranduse, mis muutis tegelikult kogu seaduseelnõu

nulliks. Ameerika Ühendriikide neegerelanikkond jäi nagu ennegi ilma õigusteta.

See-eest peavad oma kongressiteenritega rahul olema monopolistid. Eraldas ju Kongress, nagu eelmistel aastatelgi, kolm neljandikku eelarvest sõjalisteks eesmärkideks. See aga tähendab uusi sõjatellimusi, millelt kapitalistid rasvast kullakoort riisuvad. Just neile on vaja relvastumise võidujooksu. «Eisenhoweri doktriin», mis tähendab toore jõu ja imperialistliku agressiooni poliitikat Lähis- ja Kesk-Idas, kolossaalsete summade assigneerimine selleks, et anda sõjalist «abi» Ameerika partneritele agressiivsetes blokkides — kõik selle muutis Kongress monopolide diktaadi järgi seaduseks.

Peale oma otseste käsilaste Kongressis organiseerisid monopolid eriagentuuri, mida tuntakse «lobby» nime all. Lobbistide ülesandeks on «maseerida» ameerika seadusandjaid mitteametlikus miljöös, kuluaarides (sõna «lobby» tähendabki kuluaare). Lobbistidel on Washingtonis oma kontorid juristide ja ökonomistidega, nende käsituses on suured rahasummad. Nad sokutavad läbi neile kasulikke seaduseelnõusid, põlgamata kongressmenide otsest äraostmist.

Alles hiljuti oli senatis läbivaatamisel seaduseelnõu, mis nägi ette kaotada valitsuse kontroll loodusliku gaasi hindade üle. Selle vastuvõtmise korral oleks 25 miljonit ameerika perekonda hakanud gaasi eest maksma palju rohkem kui varem. See-eest aga gaasi- ja naftakompaniid kavatsesid selle pealt suurt profiiti saada. Töötajate arvel oleksid nad suurendanud oma tulusid mitme miljoni dollari võrra aastas.

Siis sai teatavaks, et üks naftakompanii on oma esindaja — lobbisti kaudu andnud senaator Caze valimisfondi 2500 dollarit. Ilmselt oli tegemist senaatori otsese äraostmise katsega.

Õli tulle valas senaator Goldwater, kes teatas, et ka tema oli saanud sellelt naftakompaniilt raha «valimiskampania läbiviimiseks». Selgus, et ka teised senatiliikmed ei ole päris süütud. Ka nemad olid naftakompaniidelt raha saanud. Ajakirjandusse tungisid andmed, et gaasi- ja naftakompaniid on assigneerinud oma lobbistide tegevuseks 1,5 miljonit dollarit. Sellest summast said oma osa ka senaatorid Curtis, Gruska, Hickenlooper.

«Gaasiskandaal» lämmatati varsti. Kuid president Eisen-

howeril tuli seaduseelnõule siiski veto panna. See juhtum näitas veel kord, millised «rahvasaadikud» istuvad Ameerika Ühendriikide Kongressis ja milliseid rämpaseid asju aetakse selle kõrge kupli all.

Kodanlikud valitsused erinevad koosseisult ja tegevuselt seadusandlikest organitest väga vähe. Kõiki asju otsustavad mitte niivõrd poliitikategelased, kuivõrd suurpankurid ja töösturid. Varem saatsid monopolid valitsusse oma usaldusmehi, ise aga püüdsid varju jääda. Nüüd aga on kõrvale heidetud igasugune tagasihoidlikkus. Kapitalistidel on hoopis lihtsam ja mugavam ise valitsuses istuda ja oma äranägemisel nii riigi poliitikat ja ressursse kui ka raha käsutada!

Kõik Ameerika Ühendriikide presidendi Eisenhoweri kabineti liikmed on miljonärid ja suurmonopolide esindajad. Välispoliitikat on pandud juhtima John Foster Dulles — Rockefellerite ja Morganite omainimene. Üle neljakümne aasta on Dulles teenistusvalmilt ajanud mitmesuguste firmade ja korporatsioonide asju. Ta on niivõrd peremeeste usalduse võitnud, et nad on teinud ta 15 suure koondise direktoriks. Ta juhatab suurt advokaatide firmat «Sullivan and Cromwell», kes aitas vormistada Saksamaa remilitariseerimise tehinguid pärast Esimest maailmasõda.

1953. aastast 1957. aastani oli ülitähtsal kaitseministri ametikohal «kahurikuningate» Dupont'ide käsilane miljonär Charles Wilson. Enne sellele ametikohale asumist oli ta Ameerika Ühendriikide suurima korporatsiooni «General Motors» — armeele, lennuväele ja laevastikule relvastuse hankija — president. Sel viisil koondasid Dupont'id enda kätte sõjatellimuste jaotamise.

Ministriks saades ütles Wilson avalikult: «See, mis on kasulik «General Motors Corporation'ile», on kasulik kogu maale.» Sealjuures Wilson lisas, et tema kui kaitseminister kavatses korporatsioonile «General Motors» sõjaliste materjalide tellimusi anda. Tema sõnad ei läinud tegudest lahku. Varsti said Fischeri tehased, mis kuuluvad kompaniile «General Motors», tellimuse keskmiste tankide M-48 tootmiseks peaaegu 200 miljoni dollari suuruse summa eest. Üldse sai see korporatsioon oma «heategijalt» valitsuses üle 4 miljardi dollari eest sõjalisi tellimusi.

Rahandusministri kohal oli viimased neli aastat miljonär George Humphrey. Dupont'i inimestele — MacCay'le ja Summerfield'ile usaldati siseministri ja postiministri

ametikohad. Kõiki riigiorganites kanda kinnitanud «bisnesi preestrid» on võimatu üles lugeda, sest kõige tagasihoidlikumate arvestuste järgi on praegu Washingtonis valitsusasutustes üle 100 kapitalisti.

Aeg-ajalt toimub valitsusorganite koosseisus muudatusi. Kuid poliitikas ei kajastu see sugugi, sest ühe bisnesmeni asemele tuleb teine. Wilsoni asemel tuli kaitseministri kohale Neill Macellroy. Ta on suurima seebi- ja teiste parfümeeriatoodete firma esindaja ja ühtlasi autokompanii «Chrysler» ja Morgani kontserni «General Electric» direktor.

Humphrey asemel asus rahandusministri kohale Robert Anderson. Uus minister on kapitalistlikus maailmas suuruselt teise niklikompanii «Ventures Limited of Canada» president. Nikkel, uraan ja teised haruldased metallid, mida toodab Andersoni kompanii, lähevad Washingtoni sõjalisteks vajadusteks. Firma «Ventures» on tihedalt seotud John Foster Dulles'i rahvusvahelise niklikompaniiga. Anderson on Rockefellerite ja Dupont'ide käsilane.

Selliseid ümberpaigutusi ei tehta hoopiski mitte põhimõtetelisel kaalutlustel. Üksikud monopolistide rühmitused lihtsalt sokutavad oma inimesi keerukate manöövrite abil ühtedele või teistele ametikohtadele ja tõrjuvad konkurendid kõrvale.

Kõige suurema mõju valitsuses ja mitmesugustes riigiasutustes on viimasel ajal saanud naftamonopolide ja eriti Rockefelleri rühma esindajad. John Foster Dulles'ist oli juba juttu. Tema vend Allan Dulles, kes hulga aastaid on Rockefellereid tões ja vaimus teeninud, on keskjuurdlusbüroo juhataja tähtsal ametikohal. Rockefellerite rahanduslik nõuandja Lewis Strauss on aatomienergia komisjoni eesotsas. 1957. aasta veebruaris määrati riigisekretäri asetäitjaks Christian Gerter, keda sugulus- ja ärihuvide seavad Rockefelleri finantsrühmaga. Nelson Rockefeller «ise» ilmub ka vahetevahel Washingtonis ühele või teisele vastutavale kohale. Viimasel korral asus ta terve aasta isegi Valges majas (presidendi residents) presidendi ametliku nõuandjana välispoliitika küsimustes. Mitteametlik nõuandja on ta aga kogu aja.

Kas pärast seda maksab imestada, et Ameerika Ühendriigid ajavad viimasel ajal välispoliitikat, mis, nagu räägitakse, lehkab nafta järele? Mis siis imestada, et valitsus võtab vastu ja Kongress kinnitab agressiivse «Eisenhoweri

doktriini», mis on suunatud Lähis- ja Kesk-Ida naftapiirkondade vallutamisele?

Nii on lugu mitte ainult Ühendriikides, vaid ka Euroopa kapitalistlikes maades.

Võtame näiteks Lääne-Saksamaa. Enamus Bonni Bundestagis (parlamendis) kuulub Adenaueri Kristlik-demokraatlikule Liidule (KDL). Kodanlik propaganda püüab inimesi kõigest väest uskuma panna, et need on kõik rahva esindajad. Tõepoolest, KDL-i kandidaatidena sattusid Bundestagi mõned koduperenaised, käsitöölised, teenistujad. Siiski ei sõltu Bonni parlamendi tegevus nendest inimestest. Üle 80 töösturi, 83 advokaati ja vaimulikku, 84 kõrgeamat ametnikku — need on isikud, kes rahva nime taha peitu pugedes Lääne-Saksamaa poliitikat määravad.

Aga kes istub valitsuses? Paljud selle liikmed on tihedalt seotud panga- ja tööstuskapitaliga. Kantsler Adenauer ise kuulus hulga aastaid Saksa Panga juhatusse, samuti ka ühe suure elektrotehnika kontserni juhatusse. Valitsuse peaks saades oli ta sunnitud finantstuusade keskelt lahkuma. Kuid asja olemus ei muutunud, sest tema väimees Wilhelm Verhan kuulub Adenaueri kontserni kontrollnõukogusse edasi. Adenaueri poeg on Adenaueri kontserniga tihedalt seotud suure tööstuskoondise direktor.

Bundestagi liikmeks sellesama partei kandidaadina on suurpankur Pferdenges. Ta on 25 suure tööstusettevõtte eesotsas. Ta on ka tihedalt seotud Wall Streeti ja rea Euroopa maade monopolidega. Seega on Pferdenges ookeanitaguse ja rahvusvahelise kapitali usaldusmees. See on tema, kes seisab valitsuse seljataga ning mõjutab tema sise- ja välispoliitikat. Schröder, Erhardt, Würmeling — kõik need ministrid esindavad pankade, tööstuskorporatsioonide võimu, raha võimu.

Bisnesmenide valitsusorganitesse kuulumise tagajärjeks on arvukad kuritarvitused, altkäemaksud, äraostmised. Ameerika Ühendriikide riigiaparaat on viimasel ajal niivõrd madalale langenud nagu ei kunagi enne selle maa ajaloos.

1956. aasta valimiskampaania ajal ütles demokraatliku partei kandidaat Stevenson valimiseelses hasarti sattu-des, et vabariiklaste «kuritarvitused ja korporatsioonise-loomustavad Eisenhoweri valitsust algusest lõpuni».

Sellega tuleb nõustuda. Tõepoolest, Ameerika Ühendriikide valitsuses järgneb üks skandaal teisele. Lennuväe-

minister Harold Talbott oli sunnitud lahkuma. Selgus, et ta oli andnud sõjalisi tellimusi firmale, kus ta ise osanik oli. Samasugustesse näotutesse lugudesse olid segatud kõrged valitsusametnikud Edmund Menjour ja Peter Strobel.

Kui niisugune olukord valitseb kõrgemates valitsuse ringkondades, siis on kerge endale kujutleda, mis toimub kohalikes riigiorganites!

Vabariiklased ei jäänud valimiskampaania ajal võlgu ja tuletasid demokraatidele meelde üsna inetuid lugusid, mis olid juhtunud president Trumani ajal. Ja neid ei olnud vähe.

Presidendi sõjaväeline abi brigaadikindral Harry Vogan paljastati altkäemaksuvõtmises. Ta sai ühelt töösturilt oma teenete eest külmutuskapi. Altkäemaksuna sai külmutuskapi ka Valge maja sekretär M. Connelly. Trumani isiklik arst brigaadikindral Wallace Graham «teenis» teraviljaspekulatsiooniga 22 000 dollarit. Mitmesugustesse mahhinatsioonidesse uppus isegi peaprokurör Howard Macgrat, kelle ülesandeks oli seaduslikkuse järele valvamine. Siin kehtis ainult üks tõde: parem palju raha kui palju au! Üldse oli Trumani presidendiks oleku ajal üle kahekümne suure korruptsioonijuhtumi. Aga kui palju kuritegusid on toime pannud «väikesed tegelased»?

1952. aasta valimiskampaania ajal ähvardas Eisenhower Washingtonist kõik «kelmid ja nende sõbrad» minema kihutada. Kuid nagu näha, on koorem praegugi koha peal...

Vargused, äraostmine, altkäemaks, pettus on tavaline nähtus kõigis kapitalimaades.

1956. aasta sügisel avastati Lääne-Saksamaal, et töösturid olid müünud Bundeswehrile (Lääne-Saksa armee) halva kvaliteediga materjale, sokutanud varustusametile kõlbmatuid saapaid, halvasti õmmeldud tööriideid jne. Kuid äraostetud riigiametnike abiga said nad oma «kauba» eest siiski täie hinna.

1957. aasta kevadel teatasid ajalehed, et Koblenzis — väikeses Ruhri-äärses linnas — areteeriti mitu Bundeswehri varustusameti ametnikku. Samal ajal areteeriti ka ühe tööstusfirma esindaja. Ajakirjanduse tunnistusel võtsid sõjaliste tellimustega seotud skandaalsetest afääridest osa paljud Bundestagi saadikud, samuti ka «väga kõrges riigiametis» seisvad isikud.

Nii toob võimu enda kätte haaranud kodanlus riigivõimu valdkonda üle ärimaailma meetodid ja kombed.

On uskumatu, kuid fakt, et Washingtonis võib osta mitte ainult üht või teist poliitikategelast, vaid isegi sooja kohta riigiaparaadis. Sealhulgas müüakse eriti laialdaselt diplomaadikohti. Üldsus sai sellest teada tänu hiljuti Ameerika Ühendriikide pealinnas puhkenud niinimetatud «saadikute-skandaalile».

... Alles hiljuti tundsid Max Glacki ainult naised ja võidusõiduharrastajad. Asi on selles, et tal on 27 osariigis 140 naiste riietuse kauplust. Kaubandusest miljonilisi kasumeid saades hakkas Glack võidusõiduhobuseid ostma. 1955. aastal võitis tema kuulus traavel Prints John võidusõidul rekordsumma — 157 918 dollarit.

Võidusõidud ja kaubandus hakkasid Glacki tüütama. Ta tahtis saada diplomaadiks. Enne Tseilonile saadikuks määramist kutsuti ta senatikomisjoni. Siin jäi värske diplomaat häтта: ta ei osanud ühelegi temale esitatud küsimusele vastata. Näiteks ei teadnud Glack, et Tseiloni peaminister on Bandaranaike. Samuti oli talle mõistatuseks, kuidas hääldatakse India peaministri Džavaharlal Nehru nime. Senatikomisjon oli sellest hoolimata arvamisel, et elementaarsete asjade tundmine ei ole Ameerika saadikule sugugi kohustuslik. Glacki määramine kinnitati.

Ajakirjanduses tõusis kära: olgu kuidas oli, kuid diplomaadikohale määrati inimene, kelle teadmised ei ulatu seitsmenda klassi õpilase tasemele! Mõistatuse lahendus aga oli lihtne. Glack oli 1956. aastal maksnud vabariikliku partei valimisfondi 26 500 dollarit — diplomaadikoha hinna.

Ameerika Ühendriikide endise saadiku Belgias Fred Elgeri, kes maksis vabariiklaste valimisfondi kõigest 1500 dollarit, vahetas 1957. aastal välja John Clifford Folgier Washingtonist, kes koos naisega oli diplomaaditooli eest maksnud 11 500 dollarit. Pariisis esindas Ühendriikide huve Amory Hawton — tööstuskompanii juhatuse esimees ja ühe suurema ameerika panga direktor. Hawtonist sai saadik 9000 dollari eest. Seda nimekirja võiks märksa pikendada.

Selline on kapitalistlike riikide valitsemisaparaadi telgitagune. Ja kuidas Lääne propaganda ka ei püüaks tema fassaadi ilustada, ei muuda see asja. Ta on loodud selleks,

et valitseda maad ilma rahvata, rahva vastu ja tema tahte kiuste.

Kodanlikke saadikuid kapitalistlikes parlamentides ja valitsustes ühendab see, et nad on ühe ja sama peremehe teenrid. Kogu nende tegevus on allutatud vaid monopolide huvidele. Kodanlik valitsus on «komitee, mis ajab kogu kodanlaste klassi ühiseid äriasju». Selline hinnang on kodanlikule valitsusele antud rohkem kui sada aastat tagasi «Kommunistliku partei manifestis». Täpsemat iseloomustust on vist raske leidagi.

KAASAEGNE «NÕIAJAHT»

1680. aasta suvel toimus Salemis (Põhja-Ameerika idarannik) kohtuprotsess, mis jättis Ameerika ajaloole musta pleki. Kirikutegelased süüdistasid mitut naist nõidumises. Täiesti süütud inimesed saadeti tuleriidale. Sellest ajast peale on väljendus «nõiajaht» kindlalt ameerika poliitilises sõnastikus. Seda kasutatakse alati, kui on jutt süütute inimeste tagakiusamisest pimedusejüngrite poolt.

«Nõiajaht» — juba hulk aastaid ei kao see sõna ameerika ajalehtede veergudelt. Maal, mis oma demokratismiga uhkustab, kiusab reaktsioon avalikult taga kõike eesrindlikku ja progressiivset. Eriti ohjeldamatud kallaletungid tabavad kommunistlikku parteid ja teisi organisatsioone, kes ei ole suurkapitalile meelepärased. «Kommunistlikust hädaohust» metsikut kisa tehes tahavad reaktsiooni jõud ameerika rahva kõige paremaid esindajaid hävitada.

Kogu sõjajärgset perioodi tähistavad häbistavad seadused, kohtuprotsessid ja teisitimõtlejate tagakiusamine.

«Kui üksainuski ameeriklane, kes pole midagi halba teinud, varjab hirmu pärast oma mõtteid ega tee suud lahti, siis on kõik ameeriklased hädaohus.» Selle lause ütles kunagi endine Ühendriikide president Harry Truman. Kuid just tema, Truman, organiseeris pärast sõda nende tagakiusamist, kes valitsevatele klassidele meelepärased ei olnud.

Truman andis 21. märtsil 1947. a. käskkirja riigiteenijate lojaalsuse kontrollimise kohta. Salajaste, anonüümsete kaebuste põhjal aeti töölt minema sadu inimesi, keda süüdistati «ebalojaalsuses». Sama aasta detsembris avaldas Trumani abiline peaprokurör Tom Clark 90 organisatsiooni

nimekirja, keda «õõnestusega tegelevateks» peeti. Kõik isikud, kes nendesse organisatsioonidesse kuulusid, kaotasid automaatselt töö riigiaparaadis. Sellest ajast peale on sellesse nimekirja kantud üle 260 organisatsiooni. «Õõnestajate» hulka sattusid koos kommunistliku parteiga naiste rahukaitsekomitee, ajakirjanduse vabaduse eest võitlemise komitee, Washingtoni pensioniliit.

Trumani valitsuse ajal tungiti olematust «kommunistlikust vandenõust» tehtava hüsteerilise kisa varjus kallale ka ametiühingutele. 23. juunil 1947 võttis Kongress vastu kurva kuulsusega Taft-Hartley seaduse, mis järsult piirab töötajate võitlust ettevõtjate vastu.

Varsti järgnesid hoobid kommunistliku partei juhtkonna pihta. Kuna ei olnud seadusi, mis võimaldaksid kommuniste trellide taha panna, tiriti välja vana Smithi seadus. See seadus nägi maailmavalgust juba 1940. aastal ja oli mõeldud võitluseks teljeriikide õõnestustegevuse vastu sõja ajal. Kui imelik see ka ei ole, ei mõistetud sõja ajal selle seaduse põhjal ometi süüdi ühtki fašistlikku salakuulajat. Aga rahu ajal, 1948. aastal, rakendati Smithi seadust kommunistliku partei juhtkonna vastu. Üksteist kommunistliku partei juhtivat tegelast vangistati. 1952. aastal mängiti antikommunistlike protsesside teine voor. Sellesamas Folly-skvääril asuvas hoones peeti kohut veel 13 kommunistliku partei tegelase üle. Maa lääneosas saadeti trellide taha 14 juhtivat tegelast kommunistliku partei Kalifornia osariigi organisatsioonist. Üldse oli kohtu all ligemale 120 kommunisti. Mille eest? Hoopiski mitte mingisuguste tegude, vaid ainult oma poliitiliste vaadete propageerimise eest.

Ameerika reaktsioon õhutab sihilikult kommunismivastast hüsteerikat. 1950. aastal laskis ta käiku MacCarreni kommunismivastase seaduse. Selle seaduse järgi pidid niinimetatud «õõnestavad» organisatsioonid ennast registreerima kohtuministeriumis, esitama sinna oma liikmete nimekirjad ja aruanded sissetulekuallikate kohta. Vastasel korral ähvardas organisatsiooni juhte 10-kuuline vanglakaristus ja 10 000-dollariline rahatrahv. Seaduse esimeseks ohvriks sai kommunistlik partei.

24. detsembril 1952 võeti vastu seadus, mis on suunatud progressiivsete isikute vastu, kes ei ole sündinud Ühendriikides. Vastavalt sellele seadusele (selle esitas senaator MacCarren) kuulutasid ameerika pimedusejüngrid sadu

inimesi «ebasoovitavateks» ja kihutasid nad Ameerika Ühendriikidest välja. Ja lõpuks 1954. aastal tuli seadus, mis asetas kommunistliku partei «väljapoole seadust».

Nii surutakse «demokraatlikul» maal avalikult ja jõhkralt maha konstitutsioonis deklareeritud vabadusi. Tänapäeval muide ei juhitudagi Ameerikas enam konstitutsioonist, vaid rahakotist. Rahakott on nii seadus kui ka kohunik ja prokurör.

Üksnes kommunismivastase hüsteerika ja Ameerika Ühendriikide kodanike põhiõiguste mahatallamise olukorras võis päevavalgele ilmuda selline koletuslik nähtus nagu makkartism. Mida võibki oodata «ameerikavastase tegevuse» uurimise komisjonilt, mille eesotsas on paadunud reaktsoonäär senaator MacCarthy — ameerika monopolide huvide esindaja. Salakaebused, laim, tagakiusamine — just see iseloomustab makkartismi. Miljonite inimeste kohta on sisse seatud kartotegid, kuhu on kogutud igasugused salakaebused, väljamõeldud süüdistused.

Täie hooga tegutsevad ka niinimetatud juurdluskomisjonid. Nende põhikohustuseks on progressiivsete elementide tagakiusamine. Yale'i ülikooli professori Emersoni arvestuste järgi on nendes komisjonides alandava ülekuulamise osaliseks saanud 10 miljonit inimest. Igale sellisele kontrollile järgnevad massilised vallandamised. Ainuüksi Washingtonis aeti 1954. aastal valitsusaparaadist välja 2200 «kahtlaseks» kuulutatud inimest.

Jälitussüsteem hõlmab kõiki ameerika elu alasid. Erilise raevuga tungib reaktsoon kallale kultuuritegelastele. 1951. aastast 1954. aastani vallandati Hollywoodis (Ameerika kinotööstuse keskus) 212 inimest. Kinost, raadiost ja televisioonist aetakse inimesi minema kohe, kui vaid tekib kahtlus, et nad võivad mõelda teisiti kui nende peremehed. Piisab, kui mingi müüdav ajakirjanik ühe või teise inimese ajakirjanduses «kahtlaseks» kuulutab, ja tema ees sulguvad kõik ukсед. Suurkaupmees Lawrence A. Johnson Syracuse'i linnast ähvardas lõpetada kaupade ostmise raadiot ja televisiooni finantseerivatelt firmadelt, kui ühest või teisest radiojaamast ei vallandata «õonestavaid» elemente.

Tuhanded andekad inimesed on tööta, sest nad on kantud niinimetatud «mustadesse nimekirjadesse». ««Mustade nimekirjade» koostamine,» ütles üks raadiotöötaja, «riivas kõiki raadio ja televisiooni tegevuse külgi... Millest sa kirjutad, kui ümberringi valitseb kahtlustamine ja hirm?

Milline kirjanik tahab oma nina tulle pista ja «õõnestajate» hulka sattuda ainult sellepärast, et ta ei läinud mööda sotsiaalsetest probleemidest?»

Ei ole juhuslik, et enamik suuri ameerika kirjanikke pole sõjajärgsetel aastatel loonud ühtki teost aktuaalsel ühiskondlikul teemal. Selliseid teoseid pole leida ka ameerika kinolinal.

Rahvas on niivõrd ära hirmutatud, et paljud kardavad isegi lausuda selliseid sõnu, nagu «demokraatia», «inimõigused», et mitte «õõnestavate elementide» hulka sattuda. Mõni aasta tagasi korraldas üks ühiskondlik organisatsioon Madisoni linnas (Wisconsini osariik) huvitava katse. Ta tegi kodanikele ettepaneku alla kirjutada petitsioonile inimõiguste kaitseks, mis koosnes ainult Ameerika konstitutsioonist valitud väljavõtetest. Milline oli aga katse korraldajate imestus, kui nad teada said, et 122 küsitlust riskeeris petitsioonile alla kirjutada kõigest üks inimene!

Hirm, rõhuv hirm on haaranud ameeriklasi. Enamik kodanikke kardab avalikult oma mõtteid väljendada, kardab suud lahti teha, sest muidu võidakse neid «ameerikavastases tegevuses» süüdistada.

16. juunil 1957 tegi oma elule 41 aasta vanuselt lõpu ameerika teadlane William Sherwood. Ühes mahajäetud kirjas selgitas ta, mis teda sellisele traagilisele sammule tõukas: «Minu elu ja olemasolu ähvardab saadikutekojate komisjon. Kahe päeva pärast olen avalikult purustatud... Oleksin tahtnud paar järgmist aastat veeta laboratooriumides, aga mul tuleb need mööda saata vanglas.» Asi on selles, et Sherwood pidi Kongressi ameerikavastase tegevuse komisjoni ette astuma. See Sherwoodi «tegevus» seisis salakaebaja ettekande järgi otsustades selles, et ta olevat 1938. aastal osa võtnud diskussioonist, millest võtsid osa ka mõned kommunistid.

Pimedusejüngrid Ameerika Ühendriikide Kongressist viisid tagakiusamisega enesetapmiseni Kanada teadlase ja diplomaadi Herbert Normani. «Ta tapeti laimuga», kirjutavad Ühendriikide ja Kanada ajalehed.

Isikuvabadus? See on muidugi olemas ka Ameerikas. Kuid kelle jaoks? Kõigi nende jaoks, kes on rikkad, kellel on palju kulda, olgu nad kas või kurjategijad.

... 25. oktoobril 1957 tapeti üsna New Yorgi tsentris asetsevas juuksuriäris otselaskudega Albert Anastasia. Kaks maskides mõrtsukat põgenesid. Ajalehed ja ajakirjad pühen-

dasid tapetule suuresõnalisi nekrolooge ja pikki artikleid, milles igati ülistati tema «kangelastegusid».

Kes oli Albert Anastasia? Ta oli bandiit ja kuulus sellepolest, et juhtis aastakümneid New Yorki terroriseerinud gangsterite organisatsiooni. Anastasia nimega on ühenduses vähemalt 60 tapmist. Kuid tema käes läks kõik libedasti. Ta elas suures kõrge planguga piiratud üksikelamus. Tegi väljasõite luksusautes ja tal olid isegi oma ihukaitsjad.

Kes võib pärast seda ütelda, et Ameerikas ei ole «isikuvabadust»?

Millist jultumust on tarvis, et valada pisaraid, nagu seda teevad Ameerika riigitegelased, sotsialistlikes maades «vabaduse puudumise» pärast ja sulgeda silmad oma maal valitseva olukorra suhtes. Tõepoolest, «miks, sõber, teiste varju pageda, pilk parem endale sa heida!»

Juba 1952. aasta sügisel keelasid Ühendriikide valitsevad ringkonnad ära välispasside andmise kommunistliku partei liikmetele, progressiivsete organisatsioonide ja rahu liikumise tegelastele. Juba aastaid ei saa tuntud neegerlaulja Paul Robeson teistesse maadesse ringreisidele sõita. Talle ei anta võimalust väljaspool Ameerika Ühendriike laulda. Üks vanemaid töölisliikumise tegelasi kirjanik William Dubois ei saa samuti välismaale sõita.

Selle-eest andsid Ameerika Ühendriikide võimud hiljuti meeleldi Ameerika passi ja kodakondsuse Nõukogude diplomaadi Voikovi tapjale valgekaartlasele Kaverdale. See tüüp on nähtavasti ameerika «demokraatlikule seltskonnale» täiesti vastuvõetav.

Nii teostavad Ameerika valitsevad ringkonnad «demokraatia kaitsmise» sildi all terrorikampaaniat töörahva vastu, kiusavad taga kõiki progressiivselt mõtlemaid inimesi. Samal ajal annavad nad täieliku vabaduse pimedusejüngritele, tõe tagakiusajatele ja lihtsalt mõrtsukatele.

Ja sellist elulaadi ei häbene Ühendriigid teistele maa-dele soovitada. Kus muide võimalik, seal juurutavad nad seda väevõimuga. Näiteks selleks, et Ladina-Ameerikat rahulikult riisuda, sunnivad ameerika imperialistid Ladina-Ameerika rahvastele peale vihatud terrorirežiime.

Kes ei mäletaks interventsiooni, mille Guatemalas organiseerisid ameerika monopolistid! Sellel väiksel maal kehtestati julma diktatuuri režiim. Seal on hävitatud kõik kodanikuvabadused, võimutseb tagakiusamine ja terror.

Kõik patriootiliselt meelestatud guatemalalased pannakse vangi. On tühistatud 1952. aasta agraarreform, samuti ka tööseadus, on keelatud streigid ja miitingud. Ameerika ajakirjandus aga ristas Guatemala «demokraatia vitriiniks»!

1952. aastast alates (pärast riigipööret) võimutseb Kuubal kindralist diktaator Filjensio Batista. Riiki valitsema panid ta Wall Streeti monopolid. Batista viieaastase valitsemise ajal on Kuubale tunginud 200 uut Ameerika Ühendriikide kompaniid. See agar diktaator pole alles jätnud mälestustki mingisugustest vabadustest. Saarel on laiali aetud ametiühingud, kõikjal valitseb omavoli. Kui kuubalane julgeb pärast kella kuut õhtul tänavale minna, ootab teda vangla, mõnikord aga isegi surm politseiniku kuuli läbi. Vastates ühe ameerika korrespondendi küsimusele, millised jõud teda toetavad, ütles Batista küüniliselt: «Kolm kõige suuremat parteid: armee, laevastik ja politsei.»

Väikses Haiti vabariigis, mis asub samanimelisel saarel, müüvad ameeriklaste käsilased koos maa rikkustega ka tema sõltumatust. Kohvi, banaanide, suhkru ja puuvilla maal on 75 protsenti elanikest näljas. Ligemale 90 protsenti haitilastest on kirjaoskamatud. Ameeriklased peremehetsevad sellel maal nagu oma kodus.

Verised arveõiendused, vaesumine, demokraatlike organisatsioonide mahasurumine — selliseid «vabadusi» toovad Ladina-Ameerika maadele nende Põhja-Ameerika «sõbrad».

Euroopa kapitalistlikes riikides ei ole ameerika monopolide ülevõim nii suur kui Ladina-Ameerikas. Kuid ka siin tegutsevad valitsused oma ookeanitaguse liitlase käske oodates.

Ookeani tagant saadud nõuandel ja heakskiidul keelasid Lääne-Saksamaa võimud 1956. aasta suvel kommunistliku partei tegevuse. Kolm aastat kestis häbiväärne kohtuprotsess kommunistide üle. Sealjuures teatas Bonni valitsus jultunult, et kommunistliku partei keelamine aitab kaasa «demokraatia kaitsmisele».

See kõik ei ole muide uus. Meenutagem 1933. aastat. Saksa fašistid korraldasid siis Leipzigin kommunistliku partei vastu analoogilise kohtuprotsessi. Nüüd tallavad Bonni reaktionärid oma fašistlike eelkäijate radu. Nende eesmärk on täiesti selge: esmalt hävitada kommunistlik partei, siis õiendada arved ametiühingutega, ajada laiali massiorganisatsioonid.

Bonni võimud on juba jõudnud ära keelata «Vaba Saksa Noorsooliidu», «Saksa—Nõukogude Sõprusühingu» ja rea teisi organisatsioone. Keelatud on ka Demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde tegevus. See organisatsioon on kuulutatud rahvavastaseks, kuigi ta kogu oma tööga aitas kaasa Lääne ja Ida lähenemisele, Saksamaa ühinemisele rahulikul, demokraatlikul teel.

Selle-est on Lääne-Saksamaal hea elada fašistlikel huli-gaanidel. «Saksa Noorsooliidu» löömamehed peksavad karistamatult ametiühingutöötajaid, ajavad nurja tööliste streike ja miitinguid. Hoogsalt tegutsevad endiste sõjaväelaste, s. t. SS-vägedes «koolitatud» kõrilõikajate koondised. Müncheni õllekeldreis peavad jälle sõjakaid kõnesid parandamatud militaristid natsistlikust «Teraskiivri» organisatsioonist.

Progressiivsete organisatsioonide keelamine ja ilmsete fašistide tegevusvabadus — niisugune on Lääne-Saksamaa «demokraatia».

Aga Inglismaa, «vana hea Inglismaa»? Siin uhkustatakse nii väga «sallivusega» mitmesuguste poliitiliste vaadete suhtes. Välismaa turistidele näidatakse tingimata Hyde-parki, kus igaüks võib pidada selliseid kõnesid nagu tahab.

Kuid faktid räägivad, et inglise «demokraatiaga» ei ole kaugeltki kõik korras. Ülikoolides näiteks juurutatakse avalikult makkartismi. Julgeolekuorganite käastöölised uurivad üliõpilaste ja õpetajate poliitilisi vaateid, tunnevad huvi selle vastu, kas nad ei ole ehk kommunistid, rahuliikumise aktivistid jne.

Päevavalgele on hakanud ilmuma ka muud MacCarthy inglastest õpilaste tegevuse üksikasjad. On teatavaks saanud, et 500 riigiasutuste töötajat on langenud salajase jälitamise ohvriks. Kannatadasaanute üldarv on mitu korda suurem.

Salapolitseis on sisse seatud 2 miljoni inglase toimikud. Politseiametnikud ei põlga mingeid vahendeid. Nad kuulavad pealt telefonikõnesid, nõuavad riigiteenijatelt, et nad annaksid informatsiooni oma töökaaslaste käitumise kohta.

Üksikud ajalehed ja parlamendi liikmed ei räägi asjata, et Inglismaa muutub järk-järgult politseiriigiks.

Lõuna-Koreas, Lõuna-Vietnaxis, Filipiinidel valitseb reaktsiooniline režiim, mille on loonud ja mida kaitsevad Ameerika Ühendriigid. Neis riikides omavolitsevad amee-

riklaste käsilased, kes on likvideerinud isegi näiliku demokraatia. Aga ka need maad kannab kodanlik propaganda kahtluseta «vaba maailma» riikide hulka.

Raske on välja mõelda mõistete «vabadus» ja «demokraatia» jämedamat moonutamist! Tänapäeva kapitalism ja demokratism eitavad teineteist. Demokraatlikud vabadused segavad kodanluse valitsemist.

Tundes, et kapitalistlik ühiskond ei suuda noore sotsialistliku korra võidukäigule vastu panna, püüab kodanlus kõigest väest oma hukkumist edasi lükata. Sellepärast ta määratseb ja raevutsebki, sellepärast ta püüabki demokraatlike vabaduste viimseid riismeid hävitada.

KEDA TEENIB AJAKIRJANDUS?

Ühel Kreeka põuases rajoonis elaval taluperemehel oli lambakari. Kuna juba kaua ei olnud vihma sadanud, kuivas rohi karjamaal ära ja lambad hakkasid lahjaks jääma. Siis võttis peremees appi kavaluse. Igale lambale sidus ta silmade ette midagi prillide taolist, mille ta meisterdas rohelisest tselluloidist. Kollane rohi näis lammastele nüüd rohelisena ja nad hakkasid seda sööma.

Kapitalistlike ajalehtede ja ajakirjade omanikud sarnanevad selle kreeka lambakasvatajaga. Vahe on ainult selles, et neil pole tegemist mitte roheliste, vaid roosade prillidega. Nende läbi nad sunnivadki rahvast elu vaatama. Sealjuures moonutatakse tegelikkust tundmatuseni. Elu näeb välja vales valguses. Kuid nii on peremeestele vaja. Kapitalistlik ajakirjandus on ju väga tugevalt seotud rahakoti külge.

«Vaadake,» räägivad Lääne propagandistid, «meil antakse välja tohutu palju ajalehti. Neil on väga erinevad vaated, nad peegeldavad kõige mitmesugusemaid seisukohti. Sealjuures ei keela konstitutsioon ühelegi inimesele, olgu see miljonär või tööline, välja anda oma ajalehte ja kirjutada seal kõigest sellest, mida süda igatseb. Kas see ei anna siis tunnistust tõelisest trükivabadusest?»

Jah, kapitalistlike riikide konstitutsioonid deklareerivad trükivabadust. Tõsi on ka see, et neis riikides antakse välja üsna palju ajalehti ja ajakirju. Kuid sellegipoolest ei saa kodanlikku ajakirjandust kuidagi nimetada vabaks, sest ta on eraomanike, kapitalistide käes.

Tõepoolest, selleks et välja anda ajalehte või ajakirja, on vaja raha — raha, mida miljonäriks on palju, töölisel aga väga vähe. Seadmed, paber, tööliste ja teenistujate, toimetajate, korrespondentide palk jne. — kõik see nõuab hiiglasummasid. Selleks, et nimekad autorid kaastööd teeksid, on neile vaja maksta suuri honorare. Räägitakse näiteks, et ameerika ajakiri «Life» ja ajaleht «New York Times» maksid Winston Churchillile tema sõjamemuaaride avaldamise õiguse eest üle miljoni dollari.

Tuntud kodanlik ajakirjanik Osvald Villard kirjutas kunagi: «Praegu ei saa mõelda ajalehe asutamisele Ameerika Ühendriikides, kui sul ei ole pangas 10—15 miljonit.»

Ameerika kodanlik ajakirjandus on täielikult peamiste monopolistlike rühmade — Rockefellerite, Dupontide, Morganite, Mellonite ja teiste kapitalistide ülalpidamisel või nende kontrolli all. Sellepärast on loomulik, et ajakirjandus kõneleb ka nende keeli. Kuid asi ei ole ainult selles. Väljaandjad hoiavad reaktioonilist poliitilist joont ka veel sellepärast, et nad ise on suurkapitalistid ja kaitsevad kõigest jõust oma klassi huvisid. Ameerika Ühendriikides on üle 8000 ajalehekoondise, kelledele kuulub 11 750 päevaja nädalalehte. Sealjuures on 72,2% ajalehtedest ainult 50 kõige suurema koondise käes.

Ajakirjandust kontrollitakse nii otseselt kui ka kaudselt. Mitmesugused väikesed, samuti ka suured ajalehed sõltuvad täielikult seal avaldatavast reklaamist. On teada, et Ameerika Ühendriikide monopolid kulutavad reklaamile ligi 10 miljardit dollarit aastas.

Mis aga juhtub siis, kui üks või teine väljaanne jääb reklaami tellimustest ilma, näitab järgmine fakt. Firms Crowell-Collier peeti kaua aega üheks suurimaks ajakirjade kirjastuseks. Ajakirja «Colliers» anti välja tiraažiga üle 4 miljoni eksemplari, ajakirjad «Womans Home Companion» ja «American Magazine» tiraaž oli kummalgi ligi 3 miljonit. See rühm ajakirju kuulus Ameerika Ühendriikide juhtivate väljaannete hulka. Kuid siis hakkasid reklaamiandjad ignoreerima Crowell-Collier firma väljaandeid. Selletõttu vähenesid järsult ajakirjade tulud ärireklaamidelt. 1956. aasta jooksul vähenes firma kasum 7,5 miljoni dollari võrra. Lõppude lõpuks olid kirjastajad sunnitud lõpetama kõigi kolme ajakirja väljaandmise. Nii läks hingusele üks ameerika suurimaid kirjastusfirmasid.

Aga mida siis rääkida väiksematest, provintsiajakirjadest ja -ajalehtedest?

Ameerika ajakirjanduse kohta on täielikult maksev vanasõna: kelle leiba sööd, selle laulu laulad. Laulu aga tellivad need, kellel on dollarid. Seepärast pole midagi imestada, et kodanlike ajalehtede leheküljed on täis üleskutseid aatomisõjale, täis laimu Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade kohta, kõikvõimalikke sensatsioonilisi väljamõeldisi ja olematuid asju. Ega siis naljahambad Ameerika Ühendriikides asjatult räägi, et kui lugeja paneks ette imeprillid, mis võimaldaksid tal näha ainult tõtt, siis ei näeks ta ajalehtede veergudel mitte midagi muud kui ainult punkte ja komasid.

Üheks kõige «soliidsemaks» ja «objektiivsemaks» ajaleheks Ameerika Ühendriikides peetakse ajalehte «New York Times». Ajaleht ilmub iga päev 60—70 ja enam leheküljelisena suures formaadis, ja tema väljaandjad on sellele väga uhked. Nad armastavad rääkida sellest, kuidas ükskord lennukist väljavisatud «New York Timesi» püüa-päevaväljaanne, mis kaalus ligi 2 kilogrammi, kukkus härgjale pähe ja tappis selle.

See, et härg sai surma ajalehe läbi, oli lihtsalt juhus. Milline peab aga olema lihtsate ameeriklaste saatus, kui ajaleht nende pähe süstemaatiliselt, päevast päeva valab tapvat valet ja laimu.

«New York Times» levitab agaralt arvamist, et ta on täielikult sõltumatu igasugusest mõjust ja täiesti erapooletu. Tõepoolest ei kuulu ta ühessegi ajalehetrusti. Kuid kellelegi pole saladuseks, et ajaleht ise on kapitalistlik suurettevõte, kellel on oma metsamassiivid, kus toodetakse puitu, oma paberivabrikud. Saladus pole ka see, et ajaleht on seotud finantskapitali, eriti Morgani pangamajaga.

Iga päev avaldab ajaleht esimese lehekülje vasakpoolsel ülemisel nurgal oma deviisi: «Kõik avaldamiskõlblikud uudised». Kuid toimetajad käivad uudistega üsna vabalt ringi: nad kas moonutavad neid tundmatuseni, või lihtsalt ei avalda neid (pidades neid nähtavasti «avaldamiskõlbmatuiks»). «New York Times» sunnib lugejaile peale oma arvamusi sündmuste kohta.

Eriti erapoolik on ajaleht suhtumises Nõukogude Liidusse. Meie riigi olemasolu kolme esimese aasta jooksul teatas «New York Times» 91 korda nõukogude võimu langemisest või selle saabumisest, 6 korda Petrogradi vallu-

tamisest valgekaartlaste poolt, 3 korda Moskva kapituleerumise ettevalmistamisest, 6 korda ülestõusust Petrogradis.

Seda vaenulikku joont Nõukogude Liidu suhtes jätkab ajaleht ka tänapäeval. Tema veergudel esinevad peaaegu iga päev Nõukogude riigi üldtuntud vaenlased — niinimetatud «vene asjade spetsialistid» Harry Schwarz, Salisbury jt. Mistahes teadet Nõukogude Liidu kohta «kommenteerivad» nad nii, et valge muutub mustaks ja vastupidi.

Kas seda saab siis nimetada ajalehe sõltumatuks poliitikaks? Läbi selle õhukese «sõltumatuse» loori paistavad selgesti kapitalistlike monopolide vördjakujud, kes ei varja oma viha sotsialistliku korra suhtes.

Kuid kordame: «New York Times» on omal maal siiski «õiglaste» ajalehtede kirjas. Mida siis võib öelda teiste kodanlike ajalehtede kohta? Need juba ei põlga midagi ära selleks, et mustata ja laimata meie maad. Esitame näite selle kohta, kuidas näeb välja ameerika agentuuri United Pressi «objektiivsus». 1956. aasta lõpul jagas see agentuur paljudele ajalehtedele mitmesugustes maades «erakordset raadiofotot» Ungari sündmuste kohta. Milline aga oli Argentiina ajalehe «La Prensa» lugejate meelepaha, kui nad tundsid selles raadiofotos ära pildi, mis Argentiinas oli avaldatud ... juba kolm aastat varem!

Muidugi, kapitalistlikes riikides on ka tõttarmastavaid, tõeliselt objektiivseid ajalehti. Need on peamiselt kommunistlike parteide ja teiste töörahaorganisatsioonide ajalehed. Kuid milliste raskustega tuleb neid ajalehti ja ajakirju välja anda! Neil puuduvad materiaalsed vahendid. Pidevalt ähvardavad neid kallaletungid, konfiskeerimised, numbrite ärakeelamised.

«Õõnestustegevuse» vastu võitlemise sildi all kiusatakse Ameerika Ühendriikides taga kõiki ausaid ajakirjanikke, kes keelduvad avaldamast valet, moonutama fakte ja maha vaikima tõde.

1956. aastal algatas Ameerika valitsus kohtuasja ajakirjanike John Powelli, tema abikaasa ja Juliana Shumani vastu, süüdistades neid «õõnestustegevuses». Asi oli selles, et ameeriklane John Powell andis mitu aastat Šanghais välja ingliskeelset ajakirja «China Monthly Review». Ajakirjas avaldati materjale, mis näitasid, et Ameerika Ühendriigid peavad Koreas agressiivset sõda. 1953. aastal pöördusid Powellid ja toimetaja abi Shuman Ameerika Ühend-

riikidesse tagasi ning sattusid süüpink. Mille eest? Ainult selle eest, et nad kirjutasid tõtt.

Selline on «trükivabadus» ameerika moodi.

Ameerika reaktioonäridest ei jää maha nende prantslastest kolleegid. Alatas kasutavad politiseivõimud Prantsusmaal repressioone nende ajakirjanduslike väljaannete suhtes, kes protesteerivad Alžeerias toimuva koloniaalterrori vastu. Korduvalt on konfiskeeritud progressiivsete ajalehtede — «Humanité», «Avangarde'i», «Libérationi» numbreid selle eest, et nad resoluutselt nõudsid rahu Alžeerias.

Lõuna-Aafrika Liidus kiusab valitsus julmalt taga kõiki temale sobimatuid ajakirjanduslikke väljaandeid. Viidates ülireaktsioonilisele «kommunismi mahasurumise seadusele», keelas valitsus juba ära kaks progressiivset ajakirjanduslikku väljaannet — «Guardian» ja «Edvans». Hiljuti ilmuma hakanud ajakiri «New Age» sai juba esimesest numbrist alates ähvarduste ja jälituste osaliseks. Ajakirja juhtide vastu alustati kohtuprotsessi.

Rahvusvahelise Ajakirjandusinstituudi ettekandes märgiti, et Lõuna-Aafrika Liidus rikutakse häbitult trükivabadust. «Valitsus,» on öeldud ettekandes, «võib keelata ajakirjanikul tegelda oma kutsealaga, võib teda välja saata ja isegi sulgeda ajalehe, kui ta leiab, et mingi ajalehes avaldatud materjal on «revolutsiooniline» või sarnaneb kommunistliku ideoloogia propagandaga.»

Selline ongi siis tegelikult see «trükivabadus», millest nii valjusti kisatakse Läänes! Milline saab olla vabadus seal, kus ajakirjanikke, kes kõnelevad tõtt, heidetakse vanglasse? Kas võib ajakirjandus olla vaba, kui tema kohal ripub monopolistide kullakott?

BUTAFOORILINE EESÕIGUS

Kunagi avaldas keegi ettevõtlik ameeriklane ajalehes kuulutuse, kus ta lubas dollari eest välja saata efektiivseima vahendi lutikate hävitamiseks. Paljud uskusid seda. Suur oli aga tellijate imestus, kui nad said postkontorist kaks väikest lauaticikest koos retseptiga: panna lutikas ühe laua peale ja vajutada teisega surnuks. Tegemist oli ilmse kelmuse, pettusega.

See lugu tuleb tahtmatult meelde, kui jutt läheb valimisõigusele kapitalistlikes riikides. «Üldine võrdne valimis-

õigus» — neid sõnu leiab peaaegu igast kodanlikust konstitutsioonist. Seda reklaamitakse laialdaselt ajakirjanduses. Kui seda asja aga kontrollida, siis tuleb välja, et see õigus on täielik pettus.

Milliseid kavalusi ja riukaid valitsevad klassid küll ette võtavad, et rahvast deklareeritud valimisõiguse kasutamisest eemale hoida. Hääletamisest ei lubata osa võtta väga paljudel kodanikel. Isegi valimisseadused sisaldavad palju mitmesuguseid piiramisi ja reservatsioone.

Kõige levinumaks piiramisteks on niinimetatud tsensused — tingimused, milledele peab valija vastama. Nende abil valitakse kodanluse seisukohalt «väarikaid», keda lastakse valimistest osa võtta. Pole raske näha, et tsensustel on ilmne klassiiseloos ja nad on täielikult suunatud töörahva vastu.

On näiteks teada, et Ameerika osariikide valimisseadustes on üle 60 tsensuse. Kõigepealt on olemas varanduslik tsensus. Selleks et saada valimisõigust, peab omama kinnisvara või maksuma teatud summa makse. Varanduslik tsensus kõrvaldab valimistelt esmajärjekorras arvuka neegerelanikkonna, kellel pole varandusi.

Miljonid kodanikud kapitalistlikes riikides on ilma jätud valimisõigusest sellepärast, et nad ei vasta paiksuse tsensuse nõuetele. See tsensus eksisteerib peaaegu kõigis maa-des. Selleks et saada võimalus osa võtta valimistest, on üksikutes Ameerika Ühendriikide osariikides vaja elada valimisringkonna territooriumil vähemalt üks aasta, Inglismaal — vähemalt 3 kuud, reas teistes Euroopa riikides — kuuest kuust kuni ühe aastani. Paiksuse tsensus on suunatud eelkõige hooajatöölise vastu, sest neil ei ole alalist elukohta.

Reas Ameerika Ühendriikide osariikides nõutakse valijalt head keeletundmist ja oskust «arukalt seletada konstitutsiooni». On selge, et see tingimus on peamiselt suunatud vaeste vastu, sest paljudel neist puudub võimalus saada haridust, saada kirjaoskajaiks. Sealjuures tihti lihtsalt irvitavad teadmisi kontrollivad ametnikud kirjaoskamatute inimeste üle. Näiteks esitati ühele neegrile, kes tahtis valida minna, järgmine küsimus: «Mitu mulli on seebitükist tekkinud vahul?» Kas on vaja veel lisada, et neeger ei sattunud valijate hulka...

Kõigi nende piiramiste tõttu ei saa paljud valijad (eriti neegrid) valimistest osa võtta. Tallahassee ringkonnas oli

5083 neegrit, kellel vanuse järgi oli õigus valida, kuid ühtki neist ei registreeritud valijate nimekirja enne 1956. aasta valimisi. Sama toimus Morgani, Bolivari ja Wilcoxi valimisringkonnas.

Kokku võeti 1956. aasta presidendivalimistel mitmesuguste «seaduslike» piiramiste tõttu ära hääleõigus 17 miljonilt ameeriklaselt.

Seal aga, kus olemasolevad piiravad seadused enam ei rahulda, tehakse kiires korras uusi juurde. Alabama osariigis on väike linnake Taskaggie, mis on kuulus oma neegrikolledži poolest. Linnakeses elab üle 5000 neegri ja üle 1000 valge. 1957. aasta suvel võttis osariigi seadusandev kogu vastu seaduse, mis määras uued linna piirid. Selle tagajärjel sattusid linna piiridesse ainult need tänavad, kus elavad valged. Elanikud, kes elavad linna piiridesse mittekuuluvates rajoonides, jäeti valimisõigusest ilma. Tuli välja, et vastavalt uuele seadusele võisid valimistest osa võtta ainult 20 neegrit.

Mida aga teevad valimiskampaaniate organiseerijad selleks, et koguda vajalik arv hääli oma kandidaadi poolt? Siin juba ei pörgata tagasi ühegi abinõu eest. Võltsingud, äraostmised, šantaaž, juurde- ja mahaarvamised — kõik see lastakse käiku. Sulikombinatsioone tehakse valimiskampaania kõigis staadiumides: valijate nimekirjade koostamisel, hääletamise käigus, häältelugemisel ja valimistulemuste kindlaksmääramisel.

Ameerika Ühendriikides on organisatsioon, mida nimetatakse «Ausate Valimiste Assotsiatsiooniks». Aeg-ajalt jutustab ta ameeriklastele, kuidas neid valimiste ajal häbematult petetakse. Selgub üsna huvitavaid fakte.

1952. aastal toimunud presidendivalimistel võltsiti nii või teisiti umbes miljon häält. Üks selle assotsiatsiooni tegelasi tunnustab järgmist: «Pettuste arv valimistel muutub üha suuremaks. Peaaegu igas Ameerika Ühendriikide rajoonis — olgu see suurlinn või vilets külake — kasutatakse üht või teist võltsimise viisi. Sealjuures esineb seda alati: nii üldrahvuslike valimiste kui ka kohalike koolide nõukogude valimiste ajal, nii kohtunike kui ka maanteede kontrollimise organite valimiste ajal.»

Teine «Ausate Valimiste Assotsiatsiooni» tegelane jõudis aga sellisele järeldusele: «Umbes 50 riigitegelast, kes on praegu kõrgetel kohtadel valitsuses ja munitsipaliteetides,

ei oleks neid kohti saanud, kui valimised oleksid toimunud vastavalt seadusele.»

Pole midagi öelda, see on hea «demokraatia», kus kümnetes riigiametites on inimesed tänu võltsingutele, pettusele ja sulivõtetele!

Palju sulitrikke tehakse valijate registreerimisel. Tihti kantakse valijate nimekirjadesse olematuid kodanikke, s. o. «surnud hingi». Sealjuures märgitakse elukoha jaoks ettenähtud lahtrisse tavaliselt asutuste, öömajade, hullumajade ja isegi kalmistute aadressid.

Iga määratud koht, mingi märkus, tindiplekk valimissedelil või selle käristus muudab valimissedeli kehtetuks. Seda just kasutavadki valimiskomisjonide liikmed, kes on ühe või teise partei poolt ära ostetud.

Suur valimissedelite võltsimine korraldati Ameerika Ühendriikides 1952. aasta valimiste ajal. Siis valiti New Mexico osariigis senatisse demokraatliku partei kandidaat Dennis Chaves, kes sai 5000 häält rohkem kui tema vastane — vabariiklane Patrick Harley. Valimiste tulemused äratasid vastaspoole juures kahtlusi. Pärast 13 kuud kestnud uurimist leidis spetsiaalne senati alamkomisjon, et «vähemalt 55 000 New Mexico osariigi kodanikku jäeti ilma neile konstitutsiooni poolt antud salajase hääletamise õigusest...»

Teiste sõnadega, 55 000 valimissedelit võltsiti, rikuti ja vahetati salaja ümber.

See skandaalne fakt sattus ajalehtede veergudele. Aga kui palju taolisi sulivõtteid jääb avastamata! Mälestus neist kaob aga koos valimissedelite ärapõletamisega pärast valimisi!

Muide, on huvitav märkida, et alamkomisjon, kes tegeles selle asja uurimisega, soovitas senatil valimiste tulemusi revideerida. Kuid seda ei juhtunud. Senati enamus oli selle poolt, et mitte revideerida New Mexico osariigis toimunud valimiste tulemusi. Ja pettur Chaves asus ebaseaduslikult oma kohale senatis.

Mahhinatsioonid valimissedelitega ei ole Ameerika poliitilises elus uus nähtus. Et seda vältida, toimub hääletamine mõnedes osariikides spetsiaalsete masinate abil. Kuid ka see Ameerika tehnika saavutus ei päästa kuritarvitamise eest.

Masinal on mitu hoovakest. Iga hoovakese kohal on kandidaadi nimi. Selleks et hääletada, peab valija tõmbama

vastavat hooba. Pärast seda peab vajutama suurele hoovale. Kuid kui selle hoova alla panna tikk, kammipii või mingi muu väike ese, siis ei lasku hoob lõpuni alla ja häält ei loeta. Just seda moodust kasutavadki valimiskomisjoni liikmed valimiste ajal tihti.

«Hästi,» võidakse meile öelda, «esinegu valimiste ajal valimisõiguse piiramist ja võltsinguid. Kuid see-eest võivad valijad hääletamise ajal mitmesuguste parteide kandidaatide vahel valikut teha. Kas see ei tunnista demokraatlike valimiste olemasolu Ameerikas?»

Muidugi mitte! See just ongi suurim pettus, hoopis suurem kui võltsimised valimiste ajal, sest siin petetakse kõiki valijaid, kogu rahvast.

Ei tea, mis alusel kaks parteid — vabariiklik ja demokraatlik partei — pretendeerivad monopoolsele õigusele esindada ameerika avalikkust. Nii üks kui teine partei on monopolistliku kapitali ülalpidamisel. Nende parteide abil moodustab monopolistlik kapital kogu riigivõimuaparaadi nii Washingtonis kui ka provintsis. Nende kahe partei kaudu esitab kodanlus kandidaadid valitavatele kohtadele niinimetatud esialgsetel valimistel. Mõlema partei esindajad on ka valimisjaoskondade kontrolörid.

Kummalgi parteil ei ole alalist poliitilist programmi. Nad töötavad välja ainult valimisplatvormi, mis on sobitatud antud valimiskampaania vajadustega. Sisult ei erine need platvormid üksteisest mitte millegagi. Ja see on ka selge. Demokraadid ja vabariiklased ajavad üht ja sama sise- ja välispoliitikat. «Parteide platvormid,» kirjutas ajakiri «National Business», «on tehtud lihtsal süütul viisil — nad on muudetud mitte midagi tähendavateks sõnadeks.»

Kummalgi parteil pole ka alalist koosseisu: igaüks, kes teatab oma soovist hääletada ühe või teise kandidaadi poolt, on vastava partei liige. Kuid see-eest on parteidel võimsad bürokraatia-aparaadid. Parteide rahvuslikud komiteed tegelevad peamiselt kapitalistidelt summade kogumisega, platvormide väljatöötamisega ja parteide valimiseelsete kongresside organiseerimisega. Kohtadel aga lastakse käiku oma «parteimasinad». Siin on kõikjal võimumeesteks niinimetatud bossid — poliitilised tegeliskid, kes tegutsevad hirmutamise, šantaazi, äraostmise abil. Bossid peavadki sidet partei ja bisnessi esindajate vahel. Kulissidetaguse sobingu põhjal esitavad bossid ühtesid või teisi kandidaate. Bisnesmenide käest saavad nad ka «ohverdusi» par-

tei fondi. Samal ajal peavad bossid sidet allmaailmaga, kelle esindajate abil nad korraldavad äraostmisi, võltsimisi ja isegi tapmisi poliitilistel eesmärkidel.

Kogu hiiglaslik parteiaparaat pannakse käiku juba ammu enne valimisi. Korraldatakse miitinguid, kus peetakse kärrikkaid kõnesid. Sealjuures lastakse paista, nagu oleks parteide vahel väga suur vahe. Demokraadid ja vabariiklased lavastavad tormiliselt «poliitilisi tülisid», töötavad valijatele kuhjaga igasuguseid hüvesid, suudlevad lapsukesi fotoreporterite objektiivide ees. Kuid see kõik on selleks, et valijat kurdistada, tema teadvust tumestada. Mõlemate parteide kandidaatide sõnasõda on selleks suitsukatteks, mille tahta peidavad end valimiste tõelised organiseerijad — suurmonopolistid.

Pärast 1956. aasta presidendivalimisi sai teatavaks, kui suured olid monopolistliku kapitali panused valimiskampania finantseerimiseks. Dupont'ide perekond andis vabariikliku partei fondi ligi 250 000 dollarit, naftatöösturite dünastia Pew — 216 000 dollarit, Rockefellerite perekond — 150 000 dollarit. Sellele järgnevad kõik vanad tuttavad nimed: Mellonid, Vanderbildtid, Fordid jne.

Samaaegselt andsid samad isikud raha ka demokraatliku partei fondi.

Tekib küsimus, milline erinevus võib olla parteide vahel, kui nad saavad summasid ühest ja samast allikast? Millist valikut võib teha rahvas, kui mõlemad parteid on teineteisega sarnased nagu kaksikud. Neile mõlemale on tööliklassi huvid võõrad. Seda on tõestatud arvukate faktidega. Nii ühe kui ka teise partei esindajad hääletasid Kongressis Taft-Hartley töölisvastase seaduse poolt, seaduse poolt, mis näeb ette kommunistliku partei keelamise, ja kümnete teiste demokraatiavastaste seaduste poolt. Samal ajal kaotasid nad ära maksud kapitalistide ülikasumitelt, mis andis ameerika monopolidele 2 miljardit täiendavaid tulusid aastas. «Sõltumatu» senaator Morse ei nimetanud asjata uut maksuseadust «kingituseks Ameerika suurbisnessile». Igal aastal kiidavad mõlema partei esindajad heaks hiiglasuured assigneeringud relvastumise võidujooksule.

Jah, kapitalistid teavad, keda Kongressi saata!

Kas siis maksab imestada, et paljud valijad lihtsalt keelduvad hääletamast? Nad ei taha osa võtta sellest häbiväärsest etendusest, mida praalivalt nimetatakse «vabadeks valimisteks». 1956. aasta presidendivalimistest võttis 103

miljonist valimisõiguslikust kodanikust osa ainult 62 miljonit inimest. Teatavasti valiti president Eisenhower oma kohale ainult ühe kolmandiku valimisõiguslike ameeriklaste häältega.

Nagu näeme, kujutab Ameerika Ühendriikide valimissüsteem endast täielikku irvitamist demokraatlike põhimõtete üle.

Koos närimiskummi, «coca-cola» ja pornograafiliste filmidega eksporteerivad ameeriklased teistesse kodanlikesse maadesse ka oma «demokraatiat». Näiteks toimusid viimased Lääne-Saksamaa Bundestagi valimised ookeani taga toimuvate valimiste eeskujul ja mustri järgi. Kes organiseeris valimiskampaaniat? Kes finantseeris seda? Monopolid ja kontsernid. Kokku sai Adenaueri Kristlik-demokraatlik Liit (KDL), millele pandi peamine panus, oma kassasse üle 75 miljoni marga. Nende rahade eest meisterdati valimiseelseid võltsinguid. Samade rahade eest värvati löömamehi «Saksa Noorsooliidust» ja kiriklik-fašistlikust organisatsioonist «Katholische Aktion», kes tungisid kallale neile valimiseelsetest koosolekuist osavõtjatele, kes ei olnud nõus Adenaueriga. Opositsiooni hääl lämmatati ära. Kommunistlik partei ja rida teisi progressiivseid organisatsioone on keelatud. Organisatsioonilt «Ühtsuse, Rahu ja Vabaduse eest Võitlevate Sakslaste Liit» aga võeti isegi ära raadios esinemise võimalus.

Asi läks selleni, et valimiskampaania ajal kaubeldi avalikult saadikukohtadega. Mehaanikatööstuse Käsitöölise Keskliidu presidendi Friedrich Kemmeni sõnade järgi nõudis Kristlik-demokraatlik Liit 50 000 marka selle eest, et ta pani nime kandidaatide nimekirja «soodsale» kohale. Braunschweigi ringkonnas hinnati kandidaate tunduvalt kallimalt, millest vähemagi häbitundeta teatas KDL ringkonnavalitsuse esimees Fricke: «Kui te arvate, et meil saab saadikut osta 50 000 marga eest, siis meie hinnakiri on natuke kõrgem. Siin ei jätku isegi 100 000 margast.»

Nii toimus avalik kauplemine saadikukohtade pärast «demokraatlike» valimiste ajal Lääne-Saksamaal. Sellele tuleb veel juurde lisada, et valimiskampaaniasse segasid ennast jämedalt vahele Ameerika Ühendriigid. Mõni nädal enne valimisi saabus Bonni Vabariikliku Partei ekspert Bernard Lemp. Ta teadis kindlasti, et ameerika sõjaväelased takistasid Sotsiaaldemokraatliku Partei lendlehtede levitamist, ise aga levitasid lendlehti üleskutsega hääletada

KDL poolt. Peale selle määrati Põhja-Atlandi Liidu niimetatud informatsioonifondist KDL toetuseks valimiskampaania ajal 8 miljonit marka.

Mis puutub valimistesse enestesse, siis need toimusid täiesti demokraatiavastase valimisseaduse alusel. Hääletamisele ei lastud sadu tuhandeid noori, alla 21 aasta vanuseid säkslasi. Aga just nemad protesteerivad kõige ägedamalt Adenaueri valitsuse poolt aetava militariseerimispoliitika vastu. Pealegi valiti ainult pool saadikutest otsese hääletamise teel.

Valimiste salajasust ei jälgitud kaugeltki mitte kõikjal.

Wuppertali eeslinnas Ronsdorfis olid kabiinid ehitatud nii, et valijatel tuli hääletada (märkida bulletäänile ristikesed) kõigi nähes.

Progressiivne ameerika kirjanik Theodor Dreiser kirjutas kunagi: «Kõigist butafoorilistest eesõigustest, mida omab tänapäeva töötav ameeriklane, on kõige butafoorilisem tema hääleõigus». Ja tõepoolest, valimiste võltsimise süsteem kapitalistlikes riikides on niivõrd peenelt välja töötatud, et see tegelikult muudab konstitutsioonide poolt antud valimisõiguse nulliks. Kogu see süsteem teenib üht kitsast klassieesmärki — iga hinna eest võita valimistel, maksku mis maksab välja jõuda võimu juurde, istuda rahva turjale.

Valimiste mehhanism kapitalistlikes riikides on niisugune, et see absoluutselt ei võimalda töörahval oma taht väljendada. Haaranud selle mehhanismi ja valimiste läbi viimise enda kätte, upitavad kapitalistlikud monopolid vastutavatele ametikohtadele oma käsilasi, kasutades selleks kodanlike parteide kaasabi. Rahvas, valijad aga on ilma jäetud võimalusest kontrollida neile pealesunnituid «äravaliituid».

«TEISE SORDI INIMESED»

Uhes ameerika ajakirjas avaldati pikemat aega igas numbris rubriik «Selline on seadus!» Milliseid seadusi küll ei ole mitmesugustes Ameerika Ühendriikide osariikides ja linnades! Näiteks ei tohi Manville'i linna (New Jersey osariik) avalikus pargis loomi kostitada viski ja sigarettidega. Coral Gable'is (Florida osariik) keelab seadus öösel norkamast. Newcastle'is (Pennsylvania osariik) ei tohi kalu püüda paljaste kätega. Hastingsis (Oklahoma osariik) aga on keelatud aluspesu väel õlut juua.

Palju naljakaid, rumalaid ja häbiväärseid seadusi on Ameerikas. Ajakirja toimetus maksis 5 dollarit igaühele, kes teatas mõnest sellisest seadusest. Kuid ajakirjal poleks vaja olnud teha asjatuid kulutusi. Väljaandjatel oleks tulnud lihtsalt kätte võtta paks raamat pealkirjaga «Osariikide seadused rassiküsimustes».

Jah, «vabas» «demokraatlikus» Ameerikas on ka sellised seadused. Nad moodustavad mitmesaja leheküljelise peene kirjaga täistrükitud raamatu. See on kohutav raamat. Mõelge ainult: seadus ise näeb ette mitteüheõiguse inimeste vahel erineva nahavärvi pärast.

Lehitseme seda raamatut.

Alabama osariik. Eraldi koolid neegritele ja valgetele. Seadus, mis keelab abielu neegri ja valge vahel. Selle seaduse rikkujat karistatakse vanglaga 2—7 aastani. Haiglates, raudteejaamades ja vagunites ei julge neegrid olla koos valgetega.

Arizona osariik. Segregatsioon (eri koolid valgete ja «värviliste» jaoks). Segaabielud kuulutatakse kehtetuiks.

Florida osariik. Valged lapsed ja neegrite lapsed ei tohi õppida ühes koolis. Segaabielud on keelatud. Autobussides on eraldi kohad valgete ja «värviliste» jaoks.

Vähemalt 14 osariigis ei ole neegril õigust isegi siseneda valgete jaoks määratud vagunitesse. 30 osariigis on rassilise seadusandlusega keelatud abielu erinevatest rassidest inimeste vahel. Kõik see on fikseeritud osariikide seadustes.

Kuid igas linnas on ju veel oma koodeks. Atlanta linnas «ei tohi värviline juuksur teenindada valgeid naisi või tütarlapsi», «surnuaiavaht ei tohi lubada matta värvilisi neisse matmispaikadesse, mis on eraldatud valgest rassist inimestele või kasutatakse nende matmiseks». Birminghami linna munitsipaalpõhikirja § 597 keelab «neegril ja valgel (üksikult või seltskonnas) ühiselt osa võtta mistahes mangu — kaardi-, täringu-, domino- või kabemangu». Ameerika Ühendriikide pealinnas Washingtonis aga trumpasid rassistid üle kõik oma kolleegid. Nad kehtestasid määruse, mille kohaselt «koerte kalmistul keelatakse matta neegritele kuulunud koeri samadesse paikadesse valgetele kuulunud koertega».

Ei, ameerika kodanlik ajakiri ei avaldanud oma veergudel neid seadusi. Nähtavasti oli häbi.

Ameerika Ühendriikides võib inimene igal sammul saada alanduste ja solvangute osaliseks ainult selle eest, et tal

on tume nahavärv. Ajakirjanduses teatati järgmisest juhtumist. 1957. aasta oktoobri algul sõitis Aafrika uue sõltumatu riigi Ghana rahandusminister hr. Gbedemach koos isikliku sekretäri neeger William Sazerlandiga autos Marylandi osariigi kolledži. Doveris tahtsid minister ja tema sekretär minna maantee ääres asuvasse restorani mahla jooma. Neid aga sinna ei lastud, ja neile teatati, et «värvilisi restoranis ei teenindata». Isegi Gbedemachi diplomaatilised dokumendid ei mõjutanud restorani peremeest. Nii sai sõbraliku riigi esindaja jõhkra solvamise osaliseks. Kuid selline on «seadus»!

See muidugi on vaid üksikjuhtum. Ameerika neegritel aga tuleb sellise «ilmakorraga» iga päev kokku puutuda.

On möödunud peaaegu sada aastat sellest ajast, millal Ameerika Ühendriikides likvideeriti orjus. Kuid, nagu õigesti märkis üks Ameerika poliitikategelane, proklamatsioon orjuse kaotamise kohta «vabastas orja, kuid unustas neegri».

Tõsi küll, avaliku arvamuse survele on Ameerika Ühendriikide konstitutsiooni tehtud parandused, mis kuulutavad neegrid seaduse ees valgetega üheõiguslikeks. Kuid kus ta on, see üheõiguslus? Ainult paberil.

Ameerika Ühendriikides on ligi 17 miljonit neegrit, arvestamata miljoneid mehhiklasi, puertorikolasi, indiaanlasi ja teisi «värvilisi». Ja kõiki neid peetakse tänapäeva «haritud» Ameerikas «teise sordi inimesteks».

Nagu Ameerikas räägitakse, asuvad neegrid «värvilise barjääri taga». Nähtamatu barjäär eraldab erineva nahavärviga inimesi. «Viimastena palgatakse tööle, esimestena aetakse töölt ära,» naljatavad neegrid kibestunult. Tõepoolest, isegi tihedalt neegritega asustatud rajoonides eelistatakse töajõu värbamisel alati valgeid. Näiteks töötab lennukikompanii «Lockhead Aircraft» tehases Georgia osariigis 18 000 töölise. Nende hulgas on ainult 1350 neegrit. Kuid ka seda arvu peetakse enneolematult suureks. Eriti julmalt diskrimineeritakse naisneegreid. Ühes «Lockheadi» kompanii tehases on 2400 töölise hulgas ainult 7 naisneegrit. Neegrite palk on alati hoopis madalam valgete töölise palgast. Kui juhtub tulema vallandamine, siis satuvad neegrid muidugi esimestena värava taha.

Neegreid ei lubata elada samades kvartalites valgetega. Isegi põhjaosariikides, kes kiitlevad oma rassilise «sallivusega», tuleb tihti ette kallaletunge neegritele, kes julgevad

elama asuda «valgetesse» rajoonidesse. Näiteks aeti 1957. aasta oktoobri keskel ühes Long Islandi saarel asuvas linnakeses New Yorgi lähedal sõjaveteran, invaliid William Delgado välja majakesest, millise ta oli suutnud pärast kuus kuud kestnud otsimist lõpuks üürida. Teda peeti tema tumeda nahavärvi pärast ekslikult neegriks.

Õiguste piiramised, diskrimineerimine ei ole ameerika neegri jaoks kaugeltki veel mitte kõige halvem. Ameerika Ühendriikide lõunaosariikides öeldakse: «Kui sa oled mustavärviline, hoia end alati varju.» Neegrit võib areteerida, peksta ja isegi tappa igasuguse põhjuseta. Esitame ainult üksikuid viimasel ajal juhtunud fakte.

New Orleans'is (Lousiana osariik) areteeriti üliõpilane-neegritar Fanny Carver selle eest, et ta lubas endale politseiniku juuresolekul ... naeratada.

Rassist Elmer Kimbell laskis maha bensiinijaama töölise neegri Clinton Meltoni selle eest, et mõrvarile näis, nagu oleks neeger tema auto bensiinipaaki rohkem bensiini valanud, kui ta oli käskinud. Kohus, mis koosnes ainult valgest, mõistis mõrvari õigeks.

Politseinik Paul Minnick laskis päise päeva ajal Miamis (Florida osariik) maha neegri Emmet Jeffersoni selle eest, et politseinikule «näis», nagu oleks neeger sõitnud lubamatu kiirusega.

Chicagos peksis salk huligaane autobussi peatuses läbi keskkooliõpilase neeger Elvin Palmeri. Tal löödi pealuu lõhki. Varsti pärast seda poiss suri.

Rassistlikke intsidente õhutatakse teadlikult, tihti aga valmistatakse ette ku-klux-klani laiahaardelise võrgu poolt. See on terroristlik neegritevastane fašistlikku tüüpi organisatsioon, kes esineb igasuguse neegritele õigusteandmise vastu. «Ku-klux-klani nähtamatud rüütlid» tegutsevad kõikjal. Verised mõrvad, pogrommid, süütamised, mitte milleski süüdi olevate inimeste piinamised — kõik see on sellest organisatsioonist päritolevate vördjate kätetöö.

Kogu maal korraldatakse ku-klux-klani pimedusejüngrite õiseid kokkutulekuid. Üks neist toimus 9. märtsil 1957 Florida osariigis, kolm miili lõuna pool väikesest Invernessi linnakesest.

... Väikesel puust laval seisab oraator. Veidi eemal leegitseb hiiglasuur masuudiga ülevalatud puurist. Selle leekide helk valgustab kokkukogunenud inimeste kõrgeid valgeid kapuutse ja baldahhiine. Nad näitavad rusikaid, kui

oraator vinguva häälega kannab neile ette fašistliku jampsi ja evangeeliumi segu:

«Neegriküsimuse lahendamist otsige piiblist. Piibel oli hea meie isade jaoks, ta kõlab ka meile. Ta tõestab selgesti, et neeger erineb meist, valgetest anglosaksidest. Neeger ei ole täisväärtuslik. Las ta siis asub oma kohale ja ärgu püüdku saada Ühendriikide täisõiguslikuks kodanikuks.»

Oraatoriks on fašistlik rassist John Casper. Ta nimi sai Ameerika Ühendriikides tuntuks 1956. aasta septembrikuus, kui ta organiseeris neegripogromme Clintonis (Tennessee osariik). Nüüd on ta muutunud ku-klux-klani omamoodi ideoloogiks, kes esineb selle organisatsiooni õistel pillerkaaridel ja miitingutel.

Ku-klux-klani pogrommid toimuvad üha laiemas ulatuses. Kogu Ameerika Ühendriikide lõunaosas põlevad öösiti tuleriidad, tõuseb pogrommide ja verise terrori laine neegerelanikkonna vastu. Ameerika ajakirjanduse enda tunnistuse põhjal astus ajavahemikul 1954—1956 ku-klux-klani ridadesse 100 000 inimest. Sama aja jooksul laekus selle inimvihkajate jõugu kassasse üle miljoni dollari. Ainuüksi kaheksas lõunaosariigis on praegu üle 500 ku-klux-klani allorganisatsiooni. Igaühes neist on 25 kuni 1000 liiget.

Nende rüüstajate peamehed räägivad häbitundeta, et ku-klux-klan on «patriootlik organisatsioon, mis kaitseb amerikanismi printsiipe ja valge rassi puhtust». Nad nõuavad avalikult «arvete õiendamist neegritega, juutidega, katoliiklastega, kommunistidega ja välismaise päritoluga ameeriklastega». Ku-klux-klani liikmete hulgas on palju valgeid vaimulikke, kes jumalale käega lüües jutlustavad kirikutes inimvihkamise ja röövimise ideid.

Ei politsei ega kohtuorganid ei võta ku-klux-klani vastu tarvitusele mingisuguseid abinõusid. Ja siin pole ka midagi imestada, sest paljud politseiametnikud ise on selle organisatsiooni liikmed.

Paljud ku-klux-klani juhid on politseile ammu teada kui pogrommitegijad, mõrvarid ja huligaanid. Näiteks Eldon Lee Edwards, kes elab Atlantas ja on «ku-klux-klani rüüt-lite impeeriumimaag», on juba kaks korda politsei poolt areteeritud: esimene kord süüdistati teda kaardipõrgu pidamises ja teine kord — huligaansuses. Kuid asi piirdus ainult sümboolse 25-dollarilise rahatrahviga. Teine «impeeriumimaag» Eliot Bernard tunnistab ise, et ta tappis

26. septembril 1953. a. neegripoisi. Kuid mõrvar kõnnib seniajani vabaduses.

Ku-klux-klani pogromme on ameerika reaktsioonile vaja kasvava demokraatliku liikumise vastu võitlemiseks, arveteõiendamiseks neegerelanikkonnaga, kes «vabas» Ameerikas ei suuda saavutada kõige elementaarsemaidki õigusi.

Kui palju on viimasel ajal tekkinud mitmesuguseid ekstsessesse seoses neegrite hariduse probleemiga! Neegri noormehed ja neid püüdesid teadmiste poole, vaimuvalguse poole. Nad ei taha jääda kodusteks tööloomadeks rikaste farmerite juurde või odavaks lihasejõuks vabrikutesse.

Just see ei ole rassistidele kuidagi meele järgi. Nad on valmis kõike tegema selleks, et ainult mitte lasta neegreid hariduse juurde. Ameerika Ühendriikides toimunud ametliku rahvaloenduse andmetel saavad 10 miljonist üle 14 aasta vanusest neegrist ainult 180 000 inimest täieliku kolledžihariduse. «Valgetesse» ülikoolidesse neegreid ei lasta, ja seetõttu on nad sunnitud õppima väikestes neegrikolledžites, mis eksisteerivad heategevuslike annetuste varal.

Viimastel aastatel on tugevnenud neegerelanikkonna võitlus rahvusliku rõhumise ja rassilise diskrimineerimise vastu. Selletõttu on Ameerika valitsevad ringkonnad sunnitud minema mõningate järeleandmisteni. Seda sunnitud abinõu püüdsid Washingtoni tegelased näidata oma «hoolitsusena» neegrite õiguste eest. Asi oli aga tegelikult selles, et 17. mail 1954 võttis Ameerika Ühendriikide Ülemkohus vastu määruse, milles ta tunnistas ebaseaduslikuks häbiväärse kombe õpetada riiklikes koolides neegrite ja valgete lapsi eraldi.

Muidugi, Ülemkohtu määrus ei lahenda seda probleemi kaugeltki. Asi on selles, et peale riiklike koolide on Ameerikas palju erakoole, kellede suhtes kohtu määrus ei kehti. Kuid ka riiklikesse koolidesse tõi see otsus vähe muudatusi. Lõunaosariikides keeldusid rassistid kategooriliselt seda määrust ellu viimast.

Ja nii võibki kahe viimase aasta jooksul Ameerika lõunaosas näha kohutavaid, pööraseid pilte.

... September 1957. Moskva. Korralikult riietatud, rõõmsad lapsed on kogunenud, lilled käes, oma kooli juurde. See on meile, nõukogude inimestele tavaline pilt. Just selle pildi avaldas ajaleht «New York Times» teksti juurde, mis jutustab õppeaasta algusest NSV Liidus. Samal päeval avaldas sama ajaleht foto, mis oli võetud väikeses

Ameerika linnakeses Little Rockis. See kujutas ameerika sõdureid, kes tõkestasid neegerõpilastele teed kooli. Kuidas see juhtus, et ajaleht avaldas need pildid ühel ajal, on teadmata. Kuid kontrast oli ülisuur.

Mis siis toimus Little Rockis?

Mõned neegerõpilased asusid esimesel õppepäeval kooliteele. Kuid osariigi kuberner, äge rassist ja fašist Phobus saatis rahvuskaardiväe üksused kooli neegrilaste eest «kaitsma». Asi lõppes sellega, et kaheksa neegerõpilast ei pääsenudki kooli.

Samal päeval tungis teises linnas Charlotte'is (Põhja-Carolina osariik) kooliminevale neegritüdrukule Dorothy Gauntsile kallale salk huligaane. Montgomery linnas (Alabama osariik) riputasid huligaanid-rassistid kooli hoovi üles neegrit kujutava nuku, millel oli silmus kaelas. Bandidid hoiatasid: «Nii juhtub igaühega, kes julgeb valgega ühte pinki istuda.»

Need esimese koolipäeva sündmused olid alles «õiekesed». Seejärel algas juba tõeline barbaarsuse pillerkaar. Ööl vastu 10. septembrit lendas õhku koolimaja Nashvillle'is. Birminghami linnas tungisid hullunud rassistid kallale neegrist vaimulikule Chattlewort'ile ja peksid teda ketidega. Mille eest? Selle eest, et ta kavatses kirjutada oma tütart ja veel mõnd neegrilast kohalikku kooli sisse. «Ma mõistan,» ütles Chattlewort pärast seda, kui ta viidi haiglasse, «et see on vabaduse hind.» Samas linnas võtsid rassistid tänaval kinni neegri Jadja Aaroni, tassisid ta linna taha, peksid poolsurnuks ja seejärel moonutasid ta kohutaval kombel ära.

Colpis (Illinoisi osariik) viskasid rassistid pommi kõrtsi, mille omanik, neeger, on koolinõukogu esimees. See nõukogu seadis linna koolides sisse ühise õppimise neegritele ja valgetele.

Raske on uskuda, et see kõik toimub meie päevil, XX sajandi keskel, mitte aga neil ammu möödunud aegadel, kui Ameerika rannikule saabusid esimesed orjalaevad.

Sündmused Little Rockis aga kõitsid sel ajal ikka veel maailma avalikkuse tähelepanu. Rassistide määratsevad jõugud tungisid raevukalt kallale väikestele neegrilastele, kes püüdsid kooli pääseda. Pärast kahenädalast viivitamist saatis Ameerika valitsus sinna 101. lennu-dessantdiviisi salga, mille koosseisus oli 1000 meest. Kuid ei see väesalk ega politsei takistanud metsistunud rassiste peksmast kõiki

neegreid, kes kätte juhtusid. Politsei ilmsel soosimisel peksti läbi neli neegrit-ajakirjanikku.

Kõik need skandaalid toimusid osariigi võimude ja eelkõige kuberner Phobuse ässitusel. Olles kindel, et teda ei karistata, nimetas Phobus Little Rocki «okupeeritud territooriumiks» ja süüdistas valitsust jõu kasutamises.

Isegi Ameerika Ühendriikide liitlasmaade ajakirjandus suhtus Little Rocki sündmustesse meelepahaga. Täpse iseloomustuse andis neile inglise ajaleht «Daily Mirror»: «Kuberner Phobus, samuti nagu Jo MacCarthy, muudavad ameerika demokraatia farsiks.»

Väljakannatamatu ei ole mitte ainult neegrite, vaid ka teiste vähemusrhuvuste olukord Ameerika Ühendriikides.

Ajakiri «New York Times Magazine» avaldas 1956. aasta lõpul pika artikli ühe indiaanlaste suguharu kohta, kes elab Colorado osariigis. Kirjeldades indiaanlaste elu, ei olnud ajakiri kitsi ilusate väljendustega. Majad on neil uued, koolid eeskujulikud ja mida kõike neil küll ei ole. Tõepoolest, sellel suguharul vedas: 1950. aastal andis valitsus millegipärast neile elanikele väikese rahasumma selle maa eest, mis neilt rekvireeriti... juba 1868. aastal. Muide, siis võrandati see maa sellepärast, et seal avastati ülikirikalik kullaleiuukoht. Ja nüüd valab Ameerika ajakiri härdusepisaraid sel puhul, kuidas valitsus hoolitseb indiaanlaste eest.

Milline aga on indiaanlaste olukord tegelikult?

Kunagi oli Ameerikas umbes miljon indiaanlast. Alates XVI sajandist hakkas Ameerikasse saabuma Euroopa ümberasujaid, kes pettuse ja jõuga ajasid indiaanlased nende põlistest elukohtadest minema ja surusid neid üha kaugematesse ja kaugematesse rajoonidesse. Need, kes vastu hakkasid, hävitati. 400 suguharu hävitati viimse inimeseni. Nüüd elab Ameerika Ühendriikide territooriumil umbes 350 000 indiaanlast.

Indiaanlaste suguharude jäänused aeti spetsiaalselt nende jaoks eraldatud territooriumidele, niinimetatud reservatsioonidele. Need asuvad põuastes ja viljatutes rajoonides. Indiaanlaste osaks on siin järkjärguline väljasuremine. Ühes sellises reservatsioonis elutsevad indiaanlased teatasid oma kirjas, mis avaldati Ameerika Kongressi teatajas, järgmist:

«Me püüame siin leida mingit tööd, kuid reservatsioonis on raske seda leida. Kõik mis meil on — see on veidi maisi,

juustu ja 20 naela jahu. Te arvate, et 20 naela jahuga võib läbi ajada terve kuu? Meie perekonnas on nimelt kaheksa inimest... Ainuke abinõu, mille abil me võime edasi elada, on varastada puid või pidada jahti jänestele ja hirvedele reservatsiooni territooriumil. Kui me aga neid tapame, siis võetakse meid selle eest kinni.»

Mehhiklasi, puertorikolasi, hiinlasi, slaavlasi ja teisi rahvusi peetakse Ameerikas madalamat sorti inimesteks. Kõik nad tunnevad omal nahal kapitalistliku ühiskonna hundi-seadusi.

Ühel või teisel määral on rassiline diskrimineerimine omane kõigile imperialistlikele riikidele. Ühtedes riikides ilmneb see avalikumal, teistes aga varjataval kujul. Demokraatia musternäitele pretendeerivas Ameerika Ühendriikides aga on rassivaen üheks kõige häbiväärsemaks «ameerika eluviisi» küljeks!

Paneb imestama, kuidas võivad kuberner Phobuse kaasvõitlejad, fašist Casperi mõttekaaslased, kes kutsuvad üles neegreid hävitama, nende huligaanide kaitsjad, kes loobivad neegrilapsi kividega, valitsusametnikud, kes määravad indiaani rahva väljasuremisele, kuidas võivad need härrad rääkida midagi demokraatiast, inimõigustest, vabadusest!

NII NAD «KAITSEVAD» VABADUST JA DEMOKRAATIAT

Sir Allan Burns oli kaua aega Inglise esindajaks Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Hooldusnõukogus. Teatavasti tegeleb see nõukogu asumaade ja sõltuvate territooriumide probleemidega. Ta peaks tegelikult kaasa aitama sellele, et need maad saaksid omavalitsuse ja sõltumatuse. Kuid nõukogu saab vaevalt küll täita oma ülesandeid nii kaua, kuni tema koosseisus on Burnsi taolised isikud.

Hiljuti ilmus Inglismaal Allan Burnsi raamat üsna ühemõttelise pealkirjaga «Asumaade kaitseks». Autorile nimelt ei meeldi enamiku ÜRO liikmete hulgas levinud vaade, et asumaad on «majandusliku ekspluateerimise ja poliitilise orjuse kohad». Ta väidab, et kolonialism on hüve, mida on kapitalistlikud riigid toonud Aafrika ja Aasia rahvastele. Burnsi arvamus järgi on need rahvad unustanud selle «kaose, verevalamise ja orjuse», mis olevat nendes maades eksisteerinud enne valgete «tsiviliseerijate» tule-

kut. Viimased olevat Burnsi järgi toonud enestega kaasa rahu, vaikuse ja heaolu.

Häbitumat raamatut oleks tõesti raske välja mõelda. XX sajandi keskel leidub veel inimesi, kes avalikult astuvad välja koloniaalorjuse ja õigusetuse kaitseks. Kuid nii käituvad ju peale üksikute vastutustundetute kirjasolkijate ka valitsused ja nende ametlikud esindajad Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis.

Kolonialismi advokaadid julgevad veel üht-teist rääkida oma «tsivilisaatorimissioonist». Kuid Aafrika ja Aasia rahvad ei ole unustanud, et nimelt kolonisaatorid tõid enestega kaasa orjakauplemise ja ränga ikke. Asumaade anastamise ajalugu on veriste kuritegude, röövimise ja vägivalla pidev ahel. Seal, kus keelitamised, äraostmised ja väljapressimised ei aidanud, pandi tegevusse sõdurite täigid ja püssipärad, tihti aga ka suurtükid. Ja kõike seda tehti «demokraatia ja tsivilisatsiooni» kaitsmise loosungi all.

Kui palju on viimastel aastatel ilusaid sõnu tehtud Briti Rahvaste Ühenduse kohta! Ja kui palju on samal ajal selle «ühenduse» maades valatud süütute inimeste verd!

Võtame näiteks selle, mis toimub Briti asumaal Keenias. «Demokraatia kaitsmise» suitsukatte varjus kehtestati Keenias 1952. aastal erakorraline seisukord. Algasid haarangud, massilised areteerimised, tapmised ilma kohtuta ja eeluurimiseta. Maal valitses terror. ÜRO Peaassamblee tribüünilt vandusid inglise diplomaadid truudust õigluse printsiipidele, samal ajal aga põletasid, poosid ja tapsid Inglise väed Keenias. Isegi tagasihoidlike andmete järgi tapeti aasta kestnud erakorralise seisukorra ajal Keenias 13 000 inimest. Rohkem kui 40 000 aafriklast on heidetud koonduslaagritesse ja vanglatesse.

Kuid kas võivad need kuivad arvud jutustada öiste haarangute, peksmiste ja teotamiste õudusi, koonduslaagrite košmaari! Keeniast saabub vähe tõepäraseid teateid. Kuid ka need harvad pealtnägijate jutustused, mis aeg-ajalt ilmuvad ajakirjanduse veergudel, on jahmatamapanevad jutustused kohutavatest Keenia rahva hävitamise meetoditest.

Näiteks sai teatavaks, et iga tapetud neegri eest maksti inglise sõduritele ühe naelsterlingi suurune preemia. Tege-likult tähendas see jahti inimestele.

1953. aastal saatsid kikuiu suguharu naised Inglise

kuningannale järgmise petitsiooni: «Võimud seadsid Keenias sisse orjatöö kõigile, ja naised aetakse armutult tööle politseilaagritesse. Seal saadab politsei korda kirjeldamatuid metsikusi: meie kallal teostatakse vägivalda, meid pekstakse ilma mingi põhjusega. Me arvame, et selles suhtes kordavad võimud Hitleri meetodeid...»

Sellest ajast saadik pole olukord Keenias muutunud. Lääne-Saksamaa ajakirja «Stern» korrespondent, kes viibis seal 1956. aasta lõpul, kirjutas: «Mitte kusagil pole ma varem näinud nii palju traattõkkeid kui siin, Keenias. Kogu maa on üle külvatud koonduslaagritega.»

Veelgi ilmekamad on faktid, mida lugejatele esitas Londoni ajaleht «Reynolds News». Ajaleht teatas, et Inglise valitsus keeldus Keeniasse laskmast Punase Risti delegatsiooni, kes pidi uurima tingimusi, milledes vangid koonduslaagrites viibivad.

Inglise valitsus teadis, mida karta. Asi on selles, et vahetult enne seda said paljud parlamendiliikmed kirju, mis olid salaja saadetud Keenia laagritest. Koonduslaagrites vaevlevad inimesed teatasid Inglise administratsiooni koletutest julmustest ja metsikustest. Ühes kirjas kirjutati: «Valvurid peksid läbi neli neegrit, mille tagajärjel need jäid kurdiks ja tummaks. Kahes laagris korjati vangideid ära pesu ja jäeti nad alasti. Kuu aega anti neile toitu üle päeva. Ühes laagris ei saanud 2000 neegrit 10 päeva süüa. Teised vangid teatavad, et neid ähvardab aeglane näljasurm, sest «eksperimentaaltoitu», mida neile antakse, ei söö isegi koerad. Samas laagris pekstakse vange vastu kõhtu, need aga, kes keelduvad töötamast, pannakse raudu. Neilt korjatakse mitmeks nädalaks ära tekid, neil vähendatakse päevast toiduratsiooni poole võrra. Vange sunnitakse omaks võtma «kuritegusid», milledest nad mitte midagi ei tea. Vangide hulgas on palju lapsi, leidub isegi seitsmeaastasi».

Püüdes seda barbaarset tegevust õigustada, väidavad reaktioonilised ringkonnad, et inglise väed on Keeniasse saadetud ainsa eesmärgiga... kaitsta aafriklaste terroristide eest.

Kolonisaatorite silmakirjalikkus on tõesti piiritu!

Aga võtame teise Suurbritannia koloonia Aafrikas — Nigeeria. Kohalike feodaalide abiga pressivad inglise kapitalistid selle maa rahvalt välja viimsed mahlad. Nigeerlastest töölise keskmine palk on 20 korda väiksem kui valgel

töölisel. Tööd tuleb nigeerlasel teha aga 15 tundi ööpäevas. Arstiabi kohaliku elanikkonna jaoks sellel maal tegelikult ei ole: iga 68 000 elaniku kohta tuleb üks arst. Nigeeria elanikkond on peaaegu täielikult kirjaoskamatu. Sellest, et rahvas võtaks osa omaenese maa valitsemisest, ei maksa rääkidagi.

Põhja-Rodeesia on Suurbritannia üks suurimaid asu-
maid. Kaks miljonit selle maa elanikku on absoluutselt ilma jäetud võimalusest oma maa valitsemisele sõna kaasa rääkida. See-eest on hääleõigus eurooplastel, keda sellel maal on kõigest 65 000.

Kohutavaid asju saadavad inglise kolonisaatorid korda Küprose saarel. Siin ei lakka verine terror. Inglise väed lasevad maha ja poovad üles mitte milleski süüdi olevaid elanikke, korraldavad massilisi haaranguid ja ootamatuid kallaletunge. Inglise kindralkuberner Harding on selle saare katnud võllastega. Kõik progressiivsed organisatsioonid ja ajalehed on keelu all. On kehtestatud erakorralised seadused, millede põhjal Küprose patrioote sadade kaupa vangi heidetakse, mõnitatakse ja tapetakse.

Inglise parlamendiliige Strabolgi ütles: «Kui me ka oleme Küprosel midagi teinud, siis oleme seal ainult ehitanud võlla, millel ripuvad Küprose noorte lõhkirebitud surnukehad. Aga kui me sellele läheneme, siis näeme, et surnukeha sellel võllal — see on meie oma süü ja häbi kehastus.»

Kui sügavale peavad olema langenud inglise kolonisaatorid, kui isegi parlamendi seinte vahel on hakanud kostma taolised hääled!

Inglise kolonisaatoritest ei jää metsikuste poolest sugugi maha nende prantslastest kolleegid. 1954. aasta novembrikuust alates valatakse Prantsuse koloniaalvalduses Alžeerias lakkamatult verd. Suutmata enam välja kannatada eksploatatsiooniiket ja kohutavat puudust, alustas Alžeeria rahvas võimsat rahvuslikku vabadusliikumist. Prantsuse valitsus püüab tule ja mõõgaga maha suruda meeletehte aetud alžeerlaste väljaastumist. Kuid seda pole nii lihtne teha. Kogu rahvas on kindlalt otsustanud saavutada oma maa sõltumatuse.

Prantsuse võimud suurendavad pidevalt Alžeerias tegutsevate vägede hulka. Praegu sõdib alžeeria patriootide vastu 6000-meheline armee, kes on relvastatud tankide, suurtükkide ja lennukitega. Ainuüksi esimese kahe ja poole

sõja-aasta jooksul tapsid prantsuse kolonisaatorid 250 000 alžeerlast. Rohkem kui 120 000 rahvusliku liikumise pool-dajat on heidetud vanglatesse ja koonduslaagritesse. Kir-jeldamatuid metsikusi Alžeeria külades ja linnades panev-d toime karistussalgad.

Teated kinnivõetud areteeritud alžeeria patriootide piina-mistest ja nende kallal toimepandavast füüsilisest vägi-vallast hakkasid läbi imbuma ka ajakirjandusse. Prantsuse valitsus püüdis lähenevat skandaali ära hoida. Ta konfis-keeris need ajalehed, kus sellised faktid esile toodi. Inimesi, kes esinesid paljastustega, püüdis ta mõjutada sel-lega, et ähvardas neid süüdistada «riigi õõnestamises». Kuid kõik see oli asjatu. Prantsuse kolonisaatorite kiskja-nägu nägi kogu maailm.

Kodanluse propagandistid kisavad kõigest kõrist, et Ameerika Ühendriigid ei olevat koloniaalriik. Sõna «asuma» ei kasuta Washingtoni valitsus oma valduste kohta mitte kunagi. Alaska, Havai saared, Puerto Rico ei olevat asumaad, vaid «territooriumid». Panama kanali tsoon olevat «välisvaldus», Karoliini, Mariani ja Marshalli saared aga — «hooldusalused territooriumid». Tegelikult on need kõige ehtsamad asumaad. Kõiki neid valitsevad ameerika ametnikud. Ameerika kapitalistid aga ekspluateerivad neid halastamatult. Nende territooriumide elanikkonnal pea-aegu ei olegi mingeid kodanikeõigusi.

Võtame näiteks Alaska. Selle maa põliselanikud — eski-mod ja indiaanlased — virelevad ja surevad pikkamööda välja. Ameerika valitsevad ringkonnad venitavad aastaid Alaskale osariigi õiguste andmisega. Isegi endine Alaska kuberner oli sunnitud tunnistama, et Ameerika Ühendriigid «on süüdi selles, et nad kehtestasid Alaska jaoks omamoodi kolonialismi. See on vastik sõna, kuid see on nii».

Kes siis veel paremini teab olukorda Alaskas kui endine kuberner.

Või võtame asumaa — Puerto Rico. Ametlikult nimeta-takse teda «vabatahtlikult ühinenud riigiks». Aga tegeli-kult? Ameerika satraabid rajasid siin «sisekaitse» nime ail omamoodi gestapo. Nad koostavad «musti nimekirju», kuhu kantakse kõigi nende kodanike nimed, kes astuvad välja vabaduse eest. Nendesse nimekirjadesse sattujad aetakse riigiteenistusest minema. Kohaliku elanikkonna halastamatu ekspluateerimine, tema ilmajätmine poliitilis-test vabadustest, patriootide tagakiusamine — kas need ei

ole ühised jooned, mis lähendavad Ameerika kolonisaatoreid Euroopa kolonisaatoritele?

Tegelikult on ameerika imperialismi asumaadeks ka sellesid «suveräänsed» riigid nagu Lõuna-Korea, Filipiinid, Lõuna-Vietnam. Praegu hauduvad Ameerika Ühendriigid plaane, kuidas muuta oma asumaadeks Araabia-Ida riike. Ookeanitagused imperialistid oleksid rõõmuga valmis haarama oma kätte ka paljusid teisi maid, kuid nagu öeldakse, käsi on lühike.

Viimastel aastatel on mõned endised asumaad saavutanud sõltumatuse, on heitnud endalt koloniaalorjuse ikke. Imperialistlike riikide ametlik propaganda püüab kõike seda kujutada imperialistliku heategevusena. Asjatud pingutused! Rahvaste ennastalgav võitlus vabaduse eest, imperialistlikust orjusest pääsemise eest, selle võitluse toetamine kogu vabadustarmastava inimkonna poolt — need on uute sõltumatute riikide tekkimise peapõhjused.

... «Vaba maailm» — kas ei kõla need sõnad pilkena? Aga just nii nimetavad imperialistid oma valdusi. Silmakirjateenritel jätkub häbematust nimetada maailma, kus miljonid inimesed on ikestatud ja heidetud tänapäeva orjuse kütkeisse, vabaks maailmaks!

Kuid läheneb, ligineb aeg, kus asumaade ja sõltuvate riikide rahvad lõplikult vabanevad oma orjastajatest. Tõuseb jalgadele ja tugevneb noor sõltumatu Aasia. Ärkab Aafrika kontinent. Ja mitte mingisugused uued «doktriinid» ei suuda taastada lagunevat kolonialismisüsteemi.

* * *

Nüüd sa, lugeja, tead, kuidas näeb välja kodanliku «demokraatia» telgitagune. Viletsus, ekspluateerimine, ahelaisse köidetud vabadus, «värviliste» rahvaste rõhumine — kas seda võib nimetada demokraatlikuks süsteemiks? Milline õigus on kolonialistidel, rassivaenlastel, miljonäridel, inimestel, kelle käed on määratud verrega, rääkida midagi «vabadusest», «tsivilisatsioonist» ja «demokraatiast»?!

Kui sa, lugeja, lähed hääletama, tuleta meelde miljoneid õnnetuid, elementaarsete õigusteta tööinimesi kapitalistlikus maailmas. Nad vaatavad armastuse ja uhkusega sinu riigile, sinule, kes sa valid töörahva esindajaid riigivalitsemise organitesse.

Sulle, nõukogude inimesele, on tundmatud rassismi, ekspluateerimise, rahavõimu õudused — kõik see, mis on kapitalistliku elulaadi lahutamatuks osaks.

Sinule paistab sotsialistliku demokraatia helge päike. Ja selle päikese kiirte all elad sina, maailma esimese töörahvareigi vaba kodanik.

Selle riigi eest, tema õitsengu eest, kommunismi surematute ideede lõpliku võidu eest lased sa oma hääletamis-
sedeli valimiskasti.

TRÜ Raamatukogu

SISUKORD

Kas need on võrdsed võimalused	4
Rahakoti võim	11
Kaasaegne «nõiajaht»	19
Keda teenib ajakirjandus?	26
Butafooriline eesõigus	30
«Teise sordi inimesed»	37
Nii nad «kaitsevad» vabadust ja demokraatiat	45

Васильев Олег Сергеевич

ЛИЦО И ИЗНАНКА БУРЖУАЗНОЙ ДЕМОКРАТИИ

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе 10.

*

Toimetaja L. Riikoja

Kunstiline toimetaja R. Pangsepp

Tehniline toimetaja A. Ruutsoo

Korrektorid A. Kiho ja E. Järve.

Ladumisele antud 1. II 1958. Trükkimisele antud 18. II 1958.
Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 3,25. Formaadile 60×92 kohaldatud
trükipoognaid 2,61. Arvutuspoognaid 2,92. Trükiarv 3000. Tell. nr. 257.
Trükikoda «Punane Täht», Tallinn, Pikk tn. 54/58.

Hind 70 kop.

70 kop.

A-21901

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00389133 2